БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 131 (19.802). • 1987 йил 7 июнь, якшанба • Баҳоси 3 тийин.

КПСС XXVII СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРАМИЗ!

УЛУҒ ОКТЯБРЬ ЮБИЛЕЙИ ШАРАФИГА

ПИЧАН ЎРИМИ ҚИЗҒИН

Шўрчи районига қарашли Қундузсой, Эгизсой яйловларида пичан ўрими уюшқоқлик билан олиб борилянти. Район чорвадорлари 3100 гектар пичанзорнинг ҳар гектаридан 10 центнердан, жами 3 минг бир юз тонна табиий пичан жамғариш учун РАПО ҳузурида махсус штаб тузиб, амалий иш олиб бормоқдалар. Бу муҳим ишга «Коммуна», Жданов номли, «Партия XXIII съезди», Охунбобоев номли колхозлар ва Мичурин номли совхоздан 210 киши, 18 косилка, 8 грабил, 14 прессподборщик, 40 тележкали трактор сафарбар этилди.

Кейинги беш кунда 18 косилка билан 126 гектар майдондаги пичан ўрилиб, 130 тоннага яқин пичан ҳозирланди. «Партия XXIII съезди» колхозидан М. Холтўраев бошлиқ 50 кишидан иборат хашак йиғиш бригадаси ҳар куни 3 косилка билан 20—21 гектар ернинг табиий ўтини ўриб, 20 тоннадан ошириб табиий пичан тайёрлаяпти.

Пичан тайёрловчилар штабининг қарорига кўра хашакчилар сонини 400 кишига етказиш, шу ишга сафарбар этилган техника миқдорини икки баравар кўпайтириш ва пичан ўришни тез тугаллаш ҳақидаги иш графиги тасдиқланди.

Шунингдек, Қумқўрғон районидаги Сайхон адирларида ҳам табиий пичан ўрими зўр уюшқоқлик билан бошлаб юборилди.

Сўнгги беш иш кунида 635 тонна пичан ўрилди ва прессланди. Гагарин номли, «ВЛКСМ 30 йиллиги», «Ўзбекистон» совхозларининг ишчилари ўримни яхши ташкил этиб, намуна кўрсатмоқдалар. Пичан ўримига 6 хўжаликдан 12 та косилка, 10 грабил, 10 прессподборщик, 30 транспорт тракторлари жалб этилди, 200 дан ортиқ ишчига икки маҳал иссиқ овқат тайёрланяпти ва қулай дам олиш шароитлари яратилган.

Райондаги 20 минг гектарлик яйловларнинг ҳар гектаридан 8,1 центнердан пичан тайёрлаш мўлжалланмоқда. Бунинг учун сафарбарлик қизитилиб, хашарчилар сони 500 нафарга етказилди. Пичан ўримини бир ойда тугаллаш учун мусобақа авж олдирилмоқда.

А. ХАЛИЛОВ.

ЖАДАЛЛАШТИРИШ ЙЎЛИДАН

«Каракалпакводстройиндустрия» бирлашмасига қарашли Нукус темир-бетон буюмлари заводининг меҳнатсевар коллективи Улуғ Октябрнинг 70 йиллик юбилейи шарафига авж олган Бутуниттифоқ социалистик мусобақасига қўшилиб, янги марраларни эгаллаш учун курашмоқда. Корхонада маҳсулот ишлаб чиқаришни янада кўпайтириш, буюмларнинг сифатини ошириш борасида қатор тадбирлар амалга оширилди. Жумладан, бу ерда уч сменали ишнинг ташкил этилиши истеъмолчиларга планда белгилангандан кўра анча кўп маҳсулот жўнатишга имкон берди. Янгича ишлашга ўтишнинг дастлабки ойларидаёқ ишда сезиларли силжиш юз берди. Топшириқда кўзда тутилганидан 19 минг кубометрдан кўпроқ темир-бетон конструкциялари тайёрланди. Бу эса пландагидан деярли минг тонна кўп демакдир.

Корхонада тайёрланаётган маҳсулотлар Ўзбекистон, Ўрта Осиё, ҳатто Сибирда бунёд этилаётган кўпдан-кўп қурилиш объектларига жўнатилиб турибди.

Корхонада авж олган юбилейолди мусобақасида Давлатмурод Сеитмуротов бошлиқ бригада аъзолари илғорликни қўлдан бермай келмоқда.

Суратда: бригада аъзоларидан бир группаси.

М. Елеусинов фотоси

(ЎзТАГ).

САЙЛОВЧИЛАР БИЛАН УЧРАШУВ

5 июнь куни 211-Қарши сайлов округининг сайловчилари Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари И. Б. Усмонхўжаев билан учрашдилар.

И. Б. Усмонхўжаев мамлакатимиз қадам қўйган революцион ўзгартишларнинг масъулиятли босқичини муфассал таърифлаб берди. КПСС XXVII съезди совет халқига зўр ғайрат-шижоат, ижодий омил бахш этди. Партия бошлаган иш жамиятни жуда кенг миқёсларда қайта қуришдан иборат бўлиб, бу иш жамиятга энг замонавий формаларни бағишлаши лозим. КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил январь Пленумида таъкидлаб ўтилганидек, бунинг йўли битта, у ҳам бўлса жамиятни демократлаштиришдир.

Мамлакат социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштириш соҳасида партия олға сурган стратегиянинг ҳаётийлигини давр яққол исботлаб турибди. Ўтган йили миллий даромаднинг ва саноат ишлаб чиқаришининг 80-йиллардаги энг юқори ўсишига эришилди, социал вазифалар яхшироқ ҳал этилмоқда. Ошкоралик, тартиб ва интизом тобора кучаймоқда, бу эса одамларнинг меҳнат кайфиятига ижобий таъсир ўтказмоқда. Рўёбга чиқарилаётган бунёдкорлик режалари мамлакатимизнинг тинчлик ишига астойдил содиқлигини яққол кўрсатмоқда. Совет давлатининг халқаро сиёсати инсониятнинг энг муҳим манфаатларига мос бўлиб тушмоқда.

Барча совет кишилари каби Ўзбекистон меҳнаткашлари ҳам ўн иккинчи беш йиллик планларини бажаришга фаол киришдилар. Хўжалик ва жамоат турмушининг турли соҳаларида муайян ижобий силжишлар намоён бўлиб қолди. Шу йилнинг беш ойи мобайнида саноат маҳсулотини реализация қилиш плани 102 процент бажарилди. Планга қўшимча равишда 162 миллион сўмлик шундай маҳсулот ишлаб чиқарилди. Чорвачилик маҳсулотлари харид қилиш планлари бажарилди.

Аммо хотиржамлик учун асос йўқ. Республикада вужудга келтирилган ишлаб чиқариш ва фан-техника потенциалидан ҳали тўла самара билан фойдаланилмаяпти. Меҳнат коллективларининг ҳаммаси ҳам қайта қуришга актив киришдилар, деб бўлмайди, сусткашлик, хўжасизлик ҳамон ўз таъсирини ўтказиб турибди. Экономикани янги изларга, жадаллаштириш суръатларига ўтказиш — энг асосий вазифадир. Бу йил — Улуғ Октябрнинг 70 йиллиги нишонланадиган йил умуман беш йиллик планни бажариш учун ғоят муҳим аҳамиятга эга. Шу муносабат билан Қашқадарё области меҳнатчилари олдида катта ва мураккаб вазифалар турибди. Гарчи бу ерда экономикани ривожлантириш ҳамда вазиятни соғломлаштириш соҳасида баъзи силжишлар рўй берган бўлса-да, умуман область унинг экономикасига сарфланган кўп капитал маблағларни ҳали оқлаётгани йўқ, мамлакат олдида катта қарзи бор. Халқ хўжалигидаги ва аввало аграр сектордаги салбий ҳолатларни бартараф этишга ҳозирча муваффақ бўлингани йўқ.

Депутат бунинг сабабларини муфассал таҳлил қилди. Кўпгина раҳбарларнинг, маҳаллий Советлар ходимларининг эскириб қолган иш услуби ва тафаккурининг характери, инсон омилидан ва кишиларнинг ташаббусидан тўлиқ фойдаланмаслик ана шундай сабаблар қаторида айтиб ўтилди. Ҳамма жойда камчиликларга нисбатан тоқат қилмаслик муҳитини вужудга келтириш — партия ва совет ташкилотларининг бурчидир. Бунда Қарши коммунистлари, меҳнатчилари ўрнак кўрсатишлари лозим. Шаҳарда ижодий ишлаётган, ўз резервларидан моҳирлик билан фойдаланаётган коллективлар тобора кўпаймоқда. «Шўртангаз», «Қаршинефть» бошқармалари, «Қаршистройиндустрия» бирлашмаси, ун комбинати, сут комбинати, темир-бетон буюмлар заводи ва бошқалар шулар жумласидандир. Бу корхоналар коллективлари самарали меҳнат қилмоқда, ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг кўпайишини таъминламоқда. Илғор корхоналарда янги техникани, прогрессив технологияни ўзлаштириш соҳасидаги ишлар авж олдириб юборилди.

Шу билан бирга шаҳарда экономикани интенсив ривожланиш йўлига ўтказиш учун ҳамма ишлар қилиняпти, деб бўлмайди, меҳнатни ва ишлаб чиқаришни ташкил этишда катта хатоларга йўл қўйилмоқда. Ўтган йили фонд самарадорлиги пасайди. Йил бошидан буён баъзи корхоналар маҳсулот реализация қилиш планини уддалай олмади. Ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш ва меҳнат ресурсларидан оқилона фойдаланишнинг корхоналарни икки-уч сменали иш режимига ўтказиш каби муҳим резервидан суст фойдаланилмоқда. Маҳсулот сифатини яхшилаш проблемаси ниҳоятда ўткир бўлиб турибди, қурилишда, савдо, маиший хизмат корхоналарининг ва медицина муассасаларининг фаолиятида жиддий камчиликлар бор.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети III пленумининг қарорларида белгиланган идеология иши самарадорлигини ошириш программасини бажариш учун кўп иш қилиш керак бўлади. Меҳнаткашларни, айниқса ёш авлодни интернационализм ва ватанпарварлик руҳида тарбиялашни кучайтириш, рус тилини ўрганишни яхшилаш, диний хурофотларга қарши курашни кучайтириш тарбия чоралари комплексида алоҳида аҳамиятга моликдир. Маҳаллий Советларнинг иши янада активлаштирилиши ва такомиллаштирилиши зарур. Ҳар бир ходимнинг топширилган иш учун масъулиятини ошириш, ишлаб чиқаришда интизом ва тартибни мустаҳкамлаш, ичкиликбозликка, жиноятчиликка, бошқа салбий ҳодисаларга қарши курашни кучайтириш партия белгилаган барча режалар бажарилишининг, экономикада ва ижтимоий турмушда қайта қуриш амалга оширилишининг гаровидир.

И. Б. Усмонхўжаев сайловчиларнинг наказлари бажарилаётгани тўғрисида йиғилганларга маълум қилди. Сайловчилар билдирган истакларни ҳисобга олиб, шаҳарда янги поликлиника очилди, область пахта тайёрлаш саноати бошқармасининг бўшаб қолган маъмурий биноси шаҳар маиший хизмат уйи учун берилди. Тез орада сузиш бассейни бўлган пионерлар саройи фойдаланишга топширилади. Троллейбус линияси қурилиши лойиҳалаштирилмоқда. Шаҳар меҳнатчилари ўртага қўйган бошқа масалалар ҳам ҳал қилинмоқда.

Учрашувда сўзга чиққан уруш ва меҳнат ветерани А. Маҳмудов, «Эскиангарканалстрой» трестининг экскаватор-машинисти Е. Ивченко, ёғ-экстракция заводининг директори Н. Қўчқорова, Қашқадарё посёлка Советининг раиси А. Холмуродов, 1-мактаб пионервожатийси Т. Гертнер, шаҳар ички ишлар бўлимининг инструктори И. Ҳусанов, шаҳар спорт комитетининг тренери Д. Абдураимов, Қарши шаҳар партия комитетининг биринчи секретари В. А. Лозицкий ўз коллективлари номидан шаҳар меҳнатчилари КПСС ҳамда Совет давлатининг тинчликсевар ички ва ташқи сиёсатини астойдил маъқуллаётганликларини билдирдилар, Ленин партияси совет жамияти турмушини янгилаш борасида кўраётган революцион чора-тадбирларни якдиллик билан қўллаб-қувватлаётганликларини изҳор қилдилар. Қашқадарё областининг ишлаб чиқариш коллективлари йўл қўйилган хатолардан сабоқ чиқара оладилар, ана шу хатоларни бартараф этиш йўлини топадилар ва социалистик мусобақани кенг авж олдириб, Улуғ Октябрнинг 70 йиллигини муносиб меҳнат совғалари билан кутиб оладилар, деб қатъий ишонч билдирилди.

(ЎзТАГ).

ОБЛАСТЬ СОВЕТЛАРИНИНГ СЕССИЯЛАРИ

САМАРҚАНД, 6 июнь. (ЎзТАГ). Халқ депутатлари Самарқанд область Советининг бугун бўлиб ўтган сессиясида область аҳолисига савдо, маиший хизмат кўрсатишнинг аҳволи ҳамда КПСС XXVII съезди қарорлари, партия ва ҳукуматнинг шундан кейинги қарорлари асосида бу хизматларни яхшилаш чора-тадбирлари тўғрисидаги масала кўриб чиқилди.

Депутатлар бундан аввалги сессияларда айтилган танқидий мулоҳазалар қандай амалга оширилаётганлигини ҳам муҳокама қилдилар.

Сессияда Самарқанд область партия комитетининг биринчи секретари Р. С. Ашуралиев нутқ сўзлади.

Сессияда Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Р. Н. Нишонов иштирок этди.

* * *

НАМАНГАН, 6 июнь. (ЎзТАГ). Бугун халқ депутатлари Наманган область Советининг сессияси бўлди. Сессия қатнашчилари агросаноат комитетининг партия XXVII съезди ва КПСС Марказий Комитетининг шундан кейинги Пленумлари қарорлари асосида хўжалик механизмини такомиллаштириш, колхозлар ва совхозлар экономикасини мустаҳкамлаш соҳасидаги ишлари хусусида область агросаноат комитетининг ҳисоботини ҳамда область Совети доимий комиссиясининг қўшимча докладини муҳокама қилдилар.

* * *

ФАРҒОНА, 6 июнь. (ЎзТАГ). Халқ депутатлари Фарғона область Советининг бугун бўлиб ўтган сессиясида совет, хўжалик органлари ва медицина муассасаларининг КПСС XXVII съезди қарорлари асосида соғлиқни сақлашни янада ривожлантириш ва аҳолига медицина хизмати кўрсатишни яхшилаш борасидаги вазифалари муҳокама қилинди.

Сессияда Олтиариқ районидаги Поласон қишлоқ Совети ижроия комитетининг қишлоқ Совети территориясида социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштириш юзасидан Совет ва унинг органлари олиб бораётган ишлар тўғрисидаги ҳисоботи ҳам тингланди.

Сессияда Фарғона область партия комитетининг биринчи секретари Х. Умаров нутқ сўзлади.

Дунё воқеалари

Чжао Цзияннинг ПХРда бўлиши

ВАРШАВА, 5 июнь (ТАСС). Бу ерда ПБИП Марказий Комитетининг биринчи секретари, ПХР Давлат Кенгашининг Раиси В. Ярузельский расмий визит билан Польшага келган ХКП Марказий Комитети Бош секретари вазифасини ижро этувчи, ХХР Давлат Кенгашининг Раиси Чжао Цзиян билан учрашди.

Суҳбат чоғида томонлар иккала мамлакатдаги социалистик қурилиш жараёнлари тўғрисида фикрлашдилар. Польша— Хитой муносабатларининг ривожланиши ва истиқболларидан мамнуният изҳор этилди.

Ядро қуроли даврида том маънода жаҳоншумул янгича тафаккур зарур, деб таъкидлади В. Ярузельский хитойлик меҳмон шарафига берилган зиёфатда сўзлаган нутқида. Совет Иттифоқининг, бошқа социалистик давлатларнинг ташаббуслари, қуролсизланиш муаммоларига ва ҳарбий доктриналарга новаторларча ёндашиш дунёни ядровий ҳалокат хавфидан халос қилишнинг, халқаро муносабатларни мустаҳкам соғломлаштиришнинг реал имкониятини очади. Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар Сиёсий Маслаҳат Комитетининг Берлин кенгаши буни яққол тасдиқлади.

Чжао Цзиян жавоб нутқида Хитой тинч ташқи сиёсат ўтказаётганини, тинчликни сақлаш учун курашни ўз бурчи деб ҳисоблаётганини айтди. Барча халқларнинг бирликдаги кураши туфайли инсоният уруш хавфини бартараф этиб, тинчликда яшай олишига аминмиз. У социалистик мамлакатлар ўртасида тажрибани баҳам кўришнинг аҳамиятини уқтириб ўтди. ХХР билан Польша ўртасидаги ҳамкорлик муносабатлари узлуксиз ривожланиб бораётганига ижобий баҳо берди.

Туркия экономикасининг қийинчиликлари

АНҚАРА, 5 июнь. (ТАСС). Молия ва божхоналар министрлигининг маълумотларига қараганда, шу йилнинг дастлабки ўн ойи мобайнида Туркия давлат бюджетининг камомади жуда катта миқдор — триллион лирадан ошиб кетди. Бу — бутун молиявий йилда содир бўлиши расмий равишда айтиб келинган даражадан ҳам юқоридир. Иқтисодчиларнинг фикрича, камомаднинг кўпайиши пулнинг қадрсизланиши билан узвий боғлиқдир, унинг ҳар йилги ўсиш суръатлари салкам 40 процентни ташкил этмоқда. Шу муносабат билан «Миллиёт» газетасининг уқтиришича, пулнинг қадрсизланиши ва нарх-навонинг тез кўтарилиши меҳнаткашлар оммасининг қашшоқланишига олиб боради.

Туркиянинг ажнабий пулдорлардан, айниқса, Қўшма Штатлардан олган қарзи тобора кўпайиб бораётганлиги ҳам мамлакат экономикасининг тараққиётига нохуш таъсир қилмоқда.

АҚШнинг Янги Зеландия қарорига муносабати

ВАШИНГТОН, 5 июнь. ТАСС мухбири Олег Поляковский хабар қилади: Янги Зеландия парламенти мамлакатни ядросиз зона деб эълон қилган қонунни қабул қилганлигини АҚШ маъмурияти ўз ғазабини яшира олмай кутиб олди. Бу қонун Янги Зеландия территориясида ядро қуролини жойлаштиришни, мамлакат портларига ичида ана шундай қуроллари бўлган ёки ядро ёқилғиси билан ишлайдиган кемаларнинг киришини тақиқлайди.

Пайшанба куни АҚШ давлат департаментидаги навбатдаги брифингда бу маҳкаманинг расмий вакили Чарльз Редмэн бундай деди: «Биз Янги Зеландия ядросиз зона тўғрисида қарор қабул қилганидан афсусланамиз. Бу қарор Янги Зеландия ҳукуматининг ядро қуролига қарши қаратилган ҳозирги сиёсатига қонун кучини беради». Редмэн янги қонунни АҚШ «жаҳоншумул сиёсатига» мос келмайди, деб эълон қилди ва Веллингтоннинг Ғарбга қарши қаратилган ҳамда «тинчликни сақлашга оид куч-ғайратларни»... барбод этувчи сиёсатни ўтказишда айблади.

Телетайп лентасидан

● ЛОНДОН

Рейтер ахборот агентлигининг расмий манбаларга асосланиб хабар қилишича, Ҳиндистоннинг 19 та кемаси яна Ҳиндистонга қайтиб кетган. Бу кемалар Шри-Ланкадаги Жафна ярим ороли граждан аҳолисига ёрдамни етказиш учун Ҳиндистоннинг Рамешваран портидан жўнаб кетган эди. Кемаларда юзга яқин Ҳиндистон ва чет эл журналистлари бор эди.

Ҳиндистон кемалари Ланки территориал сувларига киришиланоқ Шри-Ланка қирғоқ соқчилиги патрул катерлари уларнинг йўлини тўсди. Кемалар Қаччайтиву ороли яқинида Жафна порти шаҳридан 57 километр жанубиғарбда елкан ташлади.

● САН-ФРАНЦИСКО

Кўпчилик америкаликлар Форс кўрфазида АҚШ ҳарбий кемаларининг кўпайтирилишига қарши чиқмоқда ва Рейган маъмуриятининг у ерда амалга ошираётган ҳаракатларидан ташвиш изҳор қилмоқда. «Лос-Анжелес таймс» газетаси ўтказган жамоатчилик фикрини сўраб билиш ана шуни кўрсатди. Ана шу тадқиқотнинг эндигина эълон қилинган якунларига кўра, савол берилган кишиларнинг атиги 27 проценти Вашингтоннинг Қувайт нефть танкерларини кузатиб бориш баҳонаси билан Форс кўрфазига ҳарбий кемаларни юбориш ниятини қўллаб-қувватлади.

● РИМ

Совет Иттифоқи, унинг раҳбарлиги халқаро майдонда ҳамма учун хавфсизлик ва тинчликка эришишга қаратилган сиёсатни ўтказмоқда. СССР қурол-яроғларга эмас, балки ундан воз кечишга ва биринчи навбатда ядро қуролларидан воз кечишга асосланадиган тинчлик учун курашмоқда. Италия Коммунистик партияси Бош секретари Алессандро Натта шу ҳақда гапирди. У мамлакатда 14—15 июнь кунлари ўтказиладиган муддатидан олдинги парламент сайловларига бағишланган матбуот конференциясида сўзга чиқди. Фақат коллектив хавфсизлик бўлиши мумкин, деб таъкидлади у. Бирор бир блок, қандайдир айрим мамлакат учунгина хавфсизлик бўлиши мумкин эмас. Шу сабабли, — деди Италия коммунистларининг раҳбари, — ҳеч қандай «стратегик мудофаа ташаббуслари», ҳеч қандай «космик қалқонлар» ишончли тўсиқ бўла олмайди. Ҳам ядровий қуролларни, ҳам оддий қурол-яроғларни тугатиб, қуролсизланиш йўли билангина хавфсизликка эришиш мумкин.

● ХАРТУМ

Судан Бош министри Содиқ Ал-Маҳдий тузган мамлакатнинг янги ҳукумати бу ерда қасамёд эттирилди. Ҳукумат состави 24 министрдан иборат. Олдинги ҳукумат каби ҳозирги коалицион ҳукуматда ҳам «Ал-Умма» партияси ўнта министрлик лавозимини, юнион-демократик партия 7 та, Жанубий Судан сиёсий кучлари вакиллари 5 та министрлик лавозимини эгаллади. Иккита министрлик лавозимини мустақиллар эгаллайди.

Ал-Маҳдийнинг гапларига қараганда, олдинги ҳукумат ўтказилаётган сиёсатни қайта кўриб чиқиш ва ҳукумат ичида вужудга келган проблемаларни бартараф этиш зарурати туғилганлиги туфайли истеъфо берган эди.

ЭНГ МУҲИМ ИҚТИСОДИЙ, СИЁСИЙ ВАЗИФА

Халқ учун моллар ишлаб чиқаришни кўпайтирайлик

Ўзбекистон аҳолисига сотиладиган саноат молларининг атиги учдан бир қисми республика корхоналарида ишлаб чиқарилади. Қолган қисми — мих, белкурак, болалар кубиклари ва шу каби майда-чуйдаларгача ҳам мамлакатнинг бошқа районларидан, баъзан минглаб километр наридан ташиб келтирилади. 6 июнь куни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида бўлиб ўтган кенгашда мана шу нохуш факт айтиб ўтилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. П. Аничев раислигида ўтган кенгашда оғир саноат ва машинасозлик корхоналарида халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш ҳажмини ошириш, турларини кўпайтириш ва сифатини яхшилаш юзасидан республика партия, совет ва хўжалик органларининг вазифалари кўриб чиқилди. Шу масала юзасидан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари А. С. Икромов ахборот берди.

Йиғилган кишилар — область партия комитетларининг секретарлари, область ижроия комитетларининг раислари, партия-совет органларининг бўлим мудирлари, айрим тармоқларнинг, йирик саноат корхоналари ва бирлашмаларининг раҳбарлари аҳолига мол ишлаб чиқаришни кўпайтиришдек жуда муҳим хўжалик-сиёсий вазифа тезроқ ҳал этилиши лозим, деган якдил бир фикрга келдилар.

Ўзбекистондаги оғир саноат ва машинасозлик корхоналарининг фақат ярмидан сал кўпроғигина халқ учун моллар ишлаб чиқараётганига бундан буён тоқат қилиб бўлмайди. Бу иш қилинаётган корхоналарда ҳам ихтисослашув ҳамон кам, косибчилик эса кўп; комплекс, илмий ёндашув кам, аммо қўл меҳнати кўп; талабни ўрганиш кам, «моллар яхши сотилмаяпти» деган шикоят эса кўп; омилкорлик ва активлик кам, аммо планда, таъминотда, иқтисодий ҳисоб-китобларда янглишишлар кўп. Шунинг натижасида мамлакатда ўрта ҳисобда «А» группаси заводларининг ҳар бири йилига аҳоли жон бошига 639 сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарса, Ўзбекистондаги шундай заводларнинг ҳар бири аҳоли жон бошига 263 сўмлик маҳсулот ишлаб чиқармоқда.

Ҳолбуки, «Узбитпластик», «Главмашхлопководства» бирлашмаларининг, Жиззах область партия комитетининг, бошқа кўпгина партия ташкилотлари, совет органлари, меҳнат коллективларининг ибрат олса ва жорий қилса арзийдиган қизиқарли тажрибаси шу кенгашнинг ўзида гапириб берилди. Улар юқоридан кўрсатма кутиб ўтирмай, қайта қуриш принциплари руҳида иш тутиб, салмоқли муваффақиятларга эришмоқдалар.

Партия комитетлари ва ташкилотлари шу тажрибанинг барча хўжалик ходимлари мулкига айланишига, ундан қандай фойдаланилаётганлиги учун аввало раҳбар коммунистлар жавоб берадиган бўлишларига эришишлари керак. Индустрия куч-ғайратларини мувофиқлаштириб турадиган, талаб-эҳтиёжнинг асосий мезони бўлган, маҳсулот турларини белгилаш ва кенгайтириш ишида заводларнинг ишчан шериги бўлган савдо корхоналарининг муҳим роли таъкидланди. Кенгашда шу нарса таъкидлаб ўтилдики, қудратли техника имкониятларига, юқори малакали инженер-кадрларга, ривожланган ишлаб чиқариш алоқаларига эга бўлган «А» группаси корхоналари аҳолини ғоят мураккаб маҳсулотлар ва кўплаб талаб қилинаётган буюмлар билан таъминлашга қўшаётган ҳиссаларини икки-уч карра оширишлари мумкин ва лозим, шу тариқа улар бошқа тармоқларга намуна кўрсатишлари керак.

Кенгашда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари В. И. Огарок, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари И. Искандаров, Ғ. З. Заҳриддинов қатнашдилар.

(ЎзТАГ).

МАЪНАВИЙ СОҲАДАГИ ҚАЙТА ҚУРИШ ПРОБЛЕМАЛАРИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети 6 июнь куни Тошкентда ўтказган навбатдаги матбуот конференцияси республикада маданиятни ривожлантиришнинг муҳим проблемаларига бағишланди. Журналистлар — оммавий ахборот ва пропаганда воситалари, республика нашриётларининг ходимлари билан учрашувга маданий қурилиш вазифаларини амалга ошириш билан бевосита алоқадор ижодий союзлар, министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари таклиф этилди.

Бу вазифалар, дейилди матбуот конференциясида, КПСС XXVII съезди қарорларидан келиб чиқиб, ижтимоий ҳаётнинг энг муҳим соҳасидаги туб ўзгаришларни кўзлаб, инсон омили активлигини ва унинг таъсир кучини, халқнинг маънавий бойлиги ўсиши ҳамда ахлоқий соғломлиги мустаҳкамланишини кўп жиҳатдан белгилаб беради. Учрашувда қатнашган раҳбарлар журналистлар ҳузурида сўзлаб, республиканинг ижодий ташкилотларида, маданий ҳаётнинг ҳамма соҳаларида қайта қуриш қандай ўтаётганлиги тўғрисида муфассал гапириб бердилар, самарали янгиланиш жараёнига тўғаноқ бўлаётган камчиликлар ҳамда ҳал этилмаган масалаларни айтиб ўтдилар. Улар матбуот, телевидение ва радиоэшиттириш ходимлари ана шу камчиликларни тугатишда ёрдам берадилар, жамики янги, дарҳақиқат яхши нарсаларни партиявий журналистик позицияда туриб кўра биладилар ва оммалаштирадилар, танқид ўтини бугунги кунда умрини ўтаб бораётган, тезроқ олға боришимизга халақит бераётган ишларга қаратадилар, деб ишонч билдирдилар.

Улар журналистларнинг саволларига жавоб қайтардилар.

Матбуот конференциясида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари М. Ҳ. Холмуҳамедов нутқ сўзлади.

(ЎзТАГ).

РАҲБАРЛИК МАСЪУЛИЯТИ ОШИРИЛСИН

(Самарқанд область партия комитети пленумидан)

Самарқанд область партия комитетининг еттинчи пленумида КПСС Марказий Комитетининг «Литва ССР, Одесса ва Самарқанд областлари партия, совет ва хўжалик органларининг чорвачилик учун ем-хашак етиштиришни кўпайтириш ва унинг сифатини ошириш ишидаги жиддий камчиликлар тўғрисида»ги қарорини бажариш юзасидан область партия ташкилотининг вазифалари муҳокама қилинди. Шу масала юзасидан область партия комитетининг биринчи секретари Р. С. Ашуралиев доклад қилди.

Докладчи ва сўзга чиққан нотиқлар КПСС Марказий Комитети қарорида чорвачилик учун ем-хашак етиштиришни кўпайтириш ва унинг сифатини ошириш борасида область партия ташкилотлари, совет, хўжалик органлари жиддий камчиликларга йўл қўйганлиги ҳаққоний танқид қилинганлиги таъкидланди. Бир қатор колхоз ва совхозларда аввалги йилларда рўй берган қолоқликдан тегишли хулоса чиқариб олинмади. Раҳбарлар орасидаги уқувсизлик, ем-хашак етиштиришдаги аҳволга танқидий ёндашмаслик, бу тармоқда етилган муаммоларни ҳал этишга масъулиятсизлик билан қараш ҳамон давом этмоқда.

Партия Марказий Комитетининг ем-хашак етиштириш масалаларига бу қадар ташвиш билан қараётганининг сабаби бор. Бу соҳага кўплаб сарф-харажатлар қилинаётган бўлсада, кутилган самарадорликка эришилмаётир. Ўтган беш йилликда чорвачиликни ривожлантириш учун 140 миллион сўм сарфланди. Аммо шу давр ичида гўшт ишлаб чиқариш 3 минг тонна, сут — 10 минг тоннадан зиёд камайиб кетди. Гўштга топшириладиган ҳар бош қорамолнинг ўртача вазни, ҳар бош сигирдан соғиб олинадиган сут ва ҳар бир товуқдан олинадиган тухум камайди.

Кейинги йилларда ҳар бош қорамол ҳисобига атиги 13—15 центнер озуқа бирлиги миқдорида дағал хашак ҳамда ширали ем-хашак тайёрланаётгани ана шундай хунук оқибатларга олиб келмоқда. КПСС Марказий Комитети қабул қилган қарорда партия, совет ва хўжалик органлари бу ишлар билан чуқур шуғулланмаётганликлари, улар озуқабоп экинлар ҳосилдорлигини ошириш юзасидан тегишли чора-тадбирлар кўрмаётганликлари уқтирилди. Бундай хотиржамлик шунга олиб келдики, биргина ўтган йилнинг ўзида область агросаноат комплекси бўйича чорвачилик маҳсулотлари реализация қилишдан кўрилган зарар 14 миллион сўмдан ошиб кетди.

Ўтган йили кўпгина районлар, хўжаликлар қўшни область ва районлардан ем-хашак сотиб олишга мажбур бўлдилар. Айниқса Жомбой районидаги «Украина», Ургут районидаги Жданов номли, Булунғур районидаги Фозил Йўлдош ўғли номли совхозлар Пайариқ районидаги «Москва», Примқул Нурмонов номли колхозлар раҳбарлари шанига кескин танқидий гаплар айтилди. Бу хўжаликларда камчилик ва нуқсонлардан шу пайтгача жиддий хулоса чиқариб олинмаган.

Область хўжаликларида суғориладиган ернинг ҳар гектаридан 45 центнердан озуқа бирлиги олинаётгани КПСС Марказий Комитетининг қарорида танқид қилинди. Айни вақтда хўжалик ва районларда ҳосилдорлик йилдан-йилга пасайиб бормоқда.

Пайариқ райони (райкомнинг биринчи секретари У. Тамикаев, район ижроия комитетининг раиси С. Қаршиев) атиги 32 центнердан, Булунғур райони (З. Жўрабеков, Л. Нариянц) 35 центнердан, Пастдарғом райони (У. Турсунов, А. Шарипов) хўжаликларида 40 центнердан озуқа бирлиги олинмоқда, холос.

Сўзга чиққан нотиқлар — Советобод район партия комитетининг биринчи секретари Т. Қиличев, молларни бўрдоқига боқиш Каттақўрғон чорвачилик комплексининг директори Р. Агабабян, область халқ контроли комитетининг раиси Ў. Махматмуродов, Жомбой районидаги «Октябрь» колхози бошланғич партия ташкилотининг секретари Х. Илимов, Булунғур районидаги «Ўзбекистон Компартияси 40 йиллиги» совхозининг сигир соғувчиси С. Аллаёрова ва бошқалар чорвачиликни механизациялаш, озуқа етиштиришни янада кўпайтириш муаммоларига тўхталдилар. Улар таъкидлаганларидек, аҳволни яхшилаш ҳамон суст кечмоқда.

Айниқса, суғориладиган майдонлар самарадорлиги пастлигича қолмоқда. Алмашлаб экиш тартиби, озуқабоп экинлар етиштириш агротехникаси, уларни ўриб-йиғиб олиш, ғарамлаш ва сақлаш қоидалари бузилмоқда. Умуман, область бўйича алмашлаб экиш 93 процент атрофида ўзлаштирилган бўлса, Жомбой районида (район партия комитетининг биринчи секретари А. Сатторов, район Совети ижроия комитети раиси Ж. Бурхонов) 80 процентдан паст. Худди ана шундай аҳволни Пайариқ районида ҳам кўриш мумкин.

Каттақўрғон, Ургут, Самарқанд ва Пахтачи районларида янги майдонларга беда экиш юзасидан белгиланган планлар барбод қилинди. РАПО раислари Т. Йўлдошев, Ғ. Ўроқов, Р. Қодиров, А. Номозов бу хато қандай оқибатларга олиб келишини тушуна олмаяптилар. Область агросаноат комитети эса уларга нисбатан талабчанлик қилмаётир. Район партия комитетлари ишда ана шундай бракка йўл қўйган коммунистларга нисбатан кўнгилчанлик қиляптилар.

Ем-хашак умумий балансида ҳажми жиҳатидан ҳам, оқсил миқдори жиҳатидан ҳам асосий улуш беда ҳисобига тўғри келади. Область хўжаликлари беда ҳосилдорлигини ўрта ҳисобда 130—150 центнерга етказса, қўшимча равишда 10—12 минг тонна протеин олиш учун имконият яратилади.

Бироқ кўпгина районларда беда ўрим-йиғими, ундан пичан тайёрлаш пала-партиш ҳолда, ҳисоб-китобсиз, аниқроғи назоратсизлик ва масъулиятсизлик билан олиб борилмоқда.

Партия Марказий Комитети қабул қилган қарорда ем-хашак тайёрлаш техникаси ўз вақтида ва сифатли тахт этиб қўйилмаслиги кескин танқид қилинган эди. Қатор район раҳбарлари бундан ҳозирга қадар ҳам хулоса чиқариб олганлари йўқ. Айрим районларда эса озуқа тайёрлаш технологияси қўпол равишда бузилмоқда. Масалан, Пастдарғом районидаги «Ленинобод» колхозида ана шунинг оқибатида 118 тонна беда моғорлаб кетган, 5 тонна прессланган пичан айний бошлаган. Шу райондаги «Комсомол» ва «Ўзбекистон» колхозлари, Жомбой районидаги Улуғбек номли совхозда ҳам шундай фактлар содир бўлган.

Пленум қатнашчилари ем-хашак тайёрлашдаги қўшиб ёзиш, кўзбўямачилик ҳолларини кескин қораладилар. Бундан буён ана шундай ҳолга мутлақо чек қўйишни хўжалик раҳбарларидан, партия ташкилотларидан қаттиқ талаб қилдилар. Шунингдек пленумда маккажўхоричиликни ривожлантиришга алоҳида эътибор билан қаралди. Маккажўхори ҳосилдорлиги пастлигига уруғчилик ва ана шу экин агротехникаси мукаммал эмаслиги сабаб бўлаётгани кўрсатиб ўтилди.

Пайариқ районидаги Димитров номли совхоз (директори О. Абдуғаниев), «Пайариқ» совхози (директори Д. Насруллаев), Навоий номли колхоз (правление раиси А. Мухторов), Оқдарё районидаги «Дахбед» совхози (директори Т. Эрмонов), «Оқдарё» совхози (директори Р. Ҳайдаров) ва бошқа хўжаликларда бултурги хатолар бу йил ҳам такрорланмоқда. Бу колхоз ва совхозларда интенсив технологияни жорий этиш ҳамда агротехниканинг қоидалари бузилмоқда.

Пленумда КПСС Марказий Комитетининг сектор мудири Б. М. Истомин қатнашди ва нутқ сўзлади.

Пленум ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросининг аъзоси, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Р. Н. Нишонов қатнашди ва нутқ сўзлади.

Пленум муҳокама қилинган масала юзасидан тегишли қарор қабул қилди.

Ж. МАМАТОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

• Виждон амри билан яшаётганлар

Мен мазкур саволни кўп эшитганман. Баъзан у шунчаки берилларди, баъзан эса саволни бера туриб сизга диққат билан разм солишарди. Ўзбекистон оғир даврни бошдан кечираётган эди. Пахтачилик билан боғлиқ бўлган мудҳиш қўшиб ёзиш, порахўрлик ва жуда катта қаллоблик ҳолларининг фош бўлиши кўпчилик учун ёруғ ёзда тўсатдан қор босгандек туюлди, баъзи бировлар учун эса узоқ кутилган, аммо муқаррар рўй берадиган қасос бўлди. Одатдагидек, умумий қайғуни энг аввал муттаҳамлар эмас, софдил кишилар чуқур ҳис этишди. Уларнинг ҳис-туйғулари айниқса изтиробда қолди, ҳақоратланди, ўзи шунақа бўлади — софдил одамлар иснoддан қаттиқ қайғуга тушадилар, шу боис улар раҳм-шафқатга кўпроқ ҳақлидирлар.

МУҲАММАДЖОНОВНИ БИЛАСИЗМИ?

— Сиз академик Муҳаммаджоновни биласизми? — сўради мендан Наманган область партия комитетининг биринчи секретари Н. Р. Ражабов. — Телефонини ёзиб олинг. У еримизнинг ажойиб билимдонигина эмас, балки мен биладиган энг жасоратли одамлардан биридир. У Рашидовдек одамга қарши тик борган.

Бизнинг воқелик тўғрисидаги тасаввуримизда ғалати нарсалар бўлади, бизга гўё реал фактлар камлик қилади-ю, албатта ҳайратлантирадиган саргузашт ва ғайри илмий фантастикани қўмсаймиз. Ўша вақтда пахта билан боғлиқ бўлган қаллобликлар мутлақо тасодифан юзага чиқди, деган гап тарқалгани эсимда: гўё кимнидир бир чемодан даста-даста пул билан қўлга туширганлар ва кейин БХСС ходимлари калаванинг учини топишган. Яна сунъий йўлдошлар ёрдам берди деган гап ҳам чиққан эди. Космосдан туриб ҳаммасини кўришганмиш.

Нима ҳам дердик, агар милиция яхши ишлаётган бўлса, бу яхши гап, космоснинг ердаги проблемаларни ҳал этишга ёрдам бераётгани ҳам яхши. Аммо аслида ишлар бошқача бўлган. Қўшиб ёзишлар ва қаллобликлар ҳақидаги масалани оддий кишилар, қадоқ қўлли меҳнаткашлар, коммунистлар кўтариб чиқишди, партия эса уларни қўллаб-қувватлади. Дарвоқе, софдил кишиларнинг айрим маълумотлари баъзан етарли бўлмайди, негаки муттаҳамлар алдамчиликнинг жуда мураккаб системасини яратган эдиларки, вазият қунт билан таҳлил қилинмаса, ҳийла-найрангларнинг тугунини ечиш мумкин эмас эди. Ана шу ўринда олим-агроном Мирзаали Валиевич Муҳаммаджонов шахсан қилган ишнинг аҳамиятини сира ҳам камситиб бўлмайди. У чинакам коммунистдир.

Мирзаали 1914 йилда Фарғона области қишлоғида туғилган, 36 ёшида МТС агрономи бўлган, кейин пахта бўйича диссертация ҳимоя қилиб, бутун ҳаётини ўзи вояга етган ерга бағишлади. Кейин у Қишлоқ хўжалик министрлигига бошчилик қилди, республика Министрлар Совети Раисининг ўринбосари бўлди, Афғонистон ва Ҳиндистонда қишлоқ хўжалиги бўйича маслаҳатчи лавозимида ишлади... Аммо биз сўз юритаётган йилларда Мирзаали Валиевич Ўсимликлар экспериментал биологияси институтида маданий экинлар экологияси бўлимига бошчилик қиларди. У ҳозир ҳам шу вазифада.

...Баланд бўйли, қадди-қомати келишган ҳамроҳим июлнинг жазирама иссиғида мавж уриб ўсган қуюқ бедазор оралаб олдинда борарди, жўяклардан енгил хатлаб ўтарди, мен билиб олган нарсаларга яна бирон гап қўшмоқчи бўлганида, орқасига ўгрилиб сўзлаб қоларди. Мен эса тупроқда чириндининг яхши тўпланиши ва ўсимликнинг илдизи яшайдиган зонани оптимал даражада юмшоқ ҳолатда тутиш имконини берадиган деҳқончилик системасини жорий этиш хусусидаги гапларни билиб олган эдим. Бунинг учун далаларда ерлар 60 сантиметр чуқурликкача юмшатилади ёки ағдариб ҳайдалади, айни бир вақтда ерга ўғит ҳам солиб кетилади. Сўнгра беда экилади, ундан кейин эса ғўза ўстирилади.

Агротехника мутахасси си бўлмаганим учун мен олимнинг таклифларига баҳо бера олмайман, аммо бу ҳақда шунинг учун ҳам батафсил ёзишим керакки, айни ер тўғрисида қайғуриш Муҳаммаджоновни кенг, принципиал курашга олиб келган.

Ҳар бир мамлакат учун, ҳар бир замин учун монокультура (ерга ҳадеб бир хил экин экавериш) ҳалокатли оқибатга олиб келишини ким билмайди дейсиз. Агрономнинг фикрича, у шахсга сиғинишдан ҳам даҳшатлироқдир. Ўзбекистон шароитларида эса бу воқеликлар бир-бири билан чирмашиб кетган эди. Рашидовнинг ҳар қанақанги воситалар билан ўз мавқеини мустаҳкамлаш хоҳиши шунга олиб келдики, пахта монокультураси унинг сиёсати бўлиб қолди, пахтачилик экспанцияси эса, заминга, бу экинни минг йиллардан бери етиштириб келаётган халққа зиён етказди. Ҳатто пахтага ҳам путур етди. Пахтачиликдаги ишларнинг аҳволи ахлоқий проблемалар билан жуда ҳам маҳкам боғланган бўлиб чиқдики, улар тўғрисида ўтган йилларда биз жуда кўп мавҳум сўзларни қалаштириб ташлагандик. Ахлоқийлик ўз-ўзидан тантана қилавермайди, қачонки у социал адолатда, кадрлар сиёсатида намоён бўлганида, ошкоралик ҳаётнинг барча томонлари ва исталган жабҳаларига кириб борганида, фақат ана шундагина тантана қилади.

Яқинда Ўзбекистонда Уруш ва меҳнат ветеранлари кенгаши тузилди, М. В. Муҳаммаджонов — президиум аъзоси, Р. А. Ғуломов эса кенгаш раиси қилиб сайланди.

Бу кекса коммунистлар кўп йиллар давомида Рашидов билан курашиб келишди ва ҳеч қачон ҳеч бир нарсада ён бермаганликлари учун ғалабага эришишди.

Расул Ғуломович шундай дейди:

— Мирзаали Валиевич кўзбўямачилик ва қўшиб ёзишларга қарши чиққан кўпгина одамлар каби ўз ҳаётини хавф остида қолдирган эди. У катта олим сифатида ҳам жасоратли киши. Олим проблемани пухта далиллар асосида тадқиқ этди, турли областлардан материаллар тўплади, механизаторлар, бригадирлар, хўжаликларнинг раҳбарлари, тайёрловчилар ва қайта ишловчилар фикрларини сўраб билди. Бу одамлар олимни махфий тутилган маълумотлар билан таъминлаб, фикр-мулоҳазаларини айтиб, кўп жиҳатдан ўзлари учун хавфли қадам қўйгандилар. Биз ана шу билан ҳам фахрланамиз, зеро агар халқнинг ўзи қаллоблар билан курашга кўтарилмаганида эди, жиноятларнинг фош этилиши рўй бермаган бўларди.

Ёши етмишдан ўтиб қолганлар хусусида йиллар ўз изини қолдиради дейиш жоиз бўлади. Аммо мен Ғуломов ёки Муҳаммаджонов билан суҳбатлашганимда буни хаёлимга ҳам келтирмадим. Уларнинг толмаслиги, қаттиққўллиги ва талабчанлигига ҳавас қилса арзийди.

— Бизнинг республикамиз учун апрель Пленуми ва XXVII съезд бошқа ҳар қандай регионга қараганда катта аҳамиятга моликдир, — дейди Мирзаали Валиевич. — Ҳаммага тушунарли шундай бир мисолни олайлик: агар қишлоқ хўжалигида меҳнатга ҳақ тўлаш сўнгги ўн беш йил ичида умуман мамлакат бўйича икки марта кўпайган бўлса, бизда у икки марта кам бўлди. Пахта бўйича планларнинг бажарилмаслиги мамлакат экономикасига зарар етказибгина қолмай, балки пахтакорларга жуда катта маънавий ва моддий зиён келтирди. Бу иштиёқнинг сўнишига, меҳнат интизоми пасайишига таъсир кўрсатмасдан қолмасди. Лекин энг даҳшатлиси шу бўлдики, аҳмоқона ғаразгўй амалиёт оммавий экологик хавфни вужудга келтирди.

Академик бу ҳақда вазминлик билан, сифатлашлар ва таққослашлар ишлатмай гапиради. Шунинг учун мен ҳам рақамлар тили билан гапирсам тўғри бўлади, деб ўйлайман.

Тупроқ таркибидаги чиринди 40—50 процент камайиб кетди. Ерларнинг мелиоратив ҳолати ёмонлашди. 800 минг гектарда такрор шўрланиш ва ботқоқланиш рўй берди... Амударё дельтасида 1,3 миллион гектар ер саҳрога айланди, суғориладиган ерларда эса жуда катта миқдорларда касал келтириб чиқарадиган микроорганизмлар ривожланди, ғўза вильт касаллигининг янги, ниҳоятда тажовузкор ирқлари тарқалди. Заҳарли химикатларнинг ҳаддан ташқари қўлланиши «ер қўшчилари»нинг қирилишига олиб келди — ёмғир чувалчанглари, чумолилар ва бошқа ҳашаротлар йўқ бўлиб кетди...

Олимнинг вазминлиги ортида катта ғам-андуҳ ётибди. Ахир кўп нарсаларга йўл қўймаслик, кўп нарсаларнинг олдини олиш мумкин эди, агарда... Йўқ, Муҳаммаджонов ўтмишга қайрилишни хоҳламайди. У келажак тўғрисида, эртанги кун ҳақида, болалар, набиралар ва эваралар ҳақида ўйлайди.

Академик Муҳаммаджонов бир группа олимлар билан биргаликда бузиб қўйилган ишларни тузатишгина эмас, балки республика қишлоқ хўжалигини янги поғонага кўтариши мумкин бўлган таклифлар устида ишламоқда. Бунинг учун, унинг фикрича, авваламбор экин майдонлари структурасини ўзгартириш ва пахта монокультурасига батамом барҳам бериш, деҳқончиликнинг янги системасини қўллаб, алмашлаб экишларнинг бажарилишини таъминлаш лозим.

— Лекин шундай қилинган тақдирда, — сўз қистиришга уринаман мен, — яъни масалан...

— Ҳа, — дейди академик. — Бунинг учун дастлаб пахта тайёрлаш планини қисқартириб, 5 миллион тоннага келтириш даркор. Аммо шуни эсдан чиқармаслик керакки, биз ҳеч қачон 5 миллион тоннадан ортиқ пахта берган эмасмиз. Пахта майдонларини кўпайтириш эса нафақат ерни маҳв этди, балки чорвачиликни ҳам издан чиқарди, сабзавот ва ҳўл мева ўстириш имконини бермади, ўрмон, ихотазорларни йўққа чиқарди.

Бундай қатъий фикрларни эшитиш ғайри одатий кўринса-да, мен бу ҳақда ёзишим керак, негаки давр шуни тақозо этади. Яна шунинг учунки, бизга ошкоралик ўтмишдан ҳам кўра келажак учун зарурдир.

Академик янги ерлар ўзлаштиришни кескин қисқартириш ва бундан бўшайдиган маблағларни илгари ўзлаштирилган, аммо оборотдан чиқиб қолган ерларни қайта тиклашга сарфлаш зарур деб ҳисоблайди. Орол бўйи масаласи айниқса кескин бўлиб турибди. Бу ўринда ер ости сувларини Амударё ва Оролга оқизиш учун дренаж ва коллекторлар қурилишини тезлаштириш зарур.

Мен М. В. Муҳаммаджоновнинг таклифлари тўғрисида кўпгина олимлар ва амалиётчилар билан суҳбатлашдим. Уларнинг ҳаммаси бир овоздан ҳозир бошқа йўл йўқ, деб айтмоқдалар, пахта таклиф этилаётган ҳажмда етиштирилса, республика бўйича ялпи маҳсулотнинг баҳоси КПСС XXVII съезди қарорларида кўзда тутилганидан ҳатто бирмунча юқори бўлади.

Мирзаали Валиевич мени ўз далиллари ва ҳисоб-китоблари билан бажонидил таништирди. Мен эса буларнинг ҳаммаси хусусида ҳикоя қилиб бериш ёзувчилик ва гражданлик бурчим эканлиги тўғрисида ўйлардим. Негаки, академик Муҳаммаджоновни биламан ва унинг ўйлаётганлари бизнинг ҳаммамиз учун муҳимлигига ишонаман.

Комил ИКРОМОВ,

(«ПРАВДА», 1987 йил, 5 июнь).

МЕЛИОРАТОРЛАР БАЙРАМИ

5 июнь куни Москвада мелиораторлар кунига бағишланган тантанали йиғилиш бўлди.

КПСС Марказий Комитетининг секретари В. П. Никонов, СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари, СССР Давлат агросаноат комитетининг раиси В. С. Мураховский, КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг масъул ходимлари, бир қанча министрликлар ва идораларнинг раҳбарлари, олимлар, ишлаб чиқариш илғорлари, пойтахт жамоатчилигининг вакиллари президиумдан жой оладилар.

СССР мелиорация ва сув хўжалиги министри Н. Ф. Васильев доклад қилди.

Йиғилиш қатнашчилари шу йилги, умуман беш йиллик топшириқларини бажариш учун бутун кучимиз, билимимиз ва тажрибамизни сарфлаймиз, деб ваъда бердилар.

(ТАСС).

* * *

Бугунги кунда Ўзбекистоннинг суғориладиган ерлари тўрт миллион гектардан ошади. У пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилининг 96 процентини беради. Регионда сунъий суғоришсиз деҳқончилик қилиш мумкин эмас. Ана шу мақсадлар учун, шунингдек республикада янги ерларни ўзлаштиришга талайгина маблағ сарфланмоқда. Мелиораторлар кунига бағишлаб Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасида ўтказилган тантанали йиғилишда суғориладиган ерларда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш йўллари тўғрисида гап бўлди.

Йиғилишда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари, республика Давлат агросаноат комитетининг раиси И. Ҳ. Жўрабеков нутқ сўзлади. **(ЎзТАГ).**

• Бугун—Мелиораторлар куни

ЕР ШИФОКОРЛАРИ

Мамлакат экономикасининг йирик тармоғи—қишлоқ хўжалиги ривожини мелиораторларсиз тасаввур қилиб бўлмайди. Ер шифокори деб сийланадиган касб эгалари—мелиораторлар ҳосилдорликни оширишда, янги ерларни ўзлаштиришда асосий касбдаги кишилар эканлиги сир эмас. Экин майдонлари кенгайгани ҳам, ерлар мелиоратив ҳолати яхшиланаётгани ҳам шулар туфайли. КПСС XXVII съездида биз, мелиораторларнинг иши муносиб баҳоланди, ризқ-рўзимиз манбаи—ердан унумли фойдаланиш юзасидан вазифаларимиз аниқ белгилаб берилди.

Бугун анъанавий касб байрамимизни нишонлар эканмиз, қилинган ишлар, амалга оширилажак режалар бир-бир хаёлимиздан ўтади.

Мелиораторлар тажриба сўзининг мазмунини қилинган хатолардан чиқарилган хулосалар мажмуаси, деб тушунадилар. Шу нуқтаи назардан сўз юритгудек бўлсак, амалга оширилган ишлар кўп. Тажриба ҳам оз эмас. Жадаллаштириш, қайта қуриш замонаси талабларидан келиб чиқиб айтганда мелиорация тармоқларини реконструкциялаш, суғориладиган ерлар мелиоратив ҳолатини яхшилаш, уларни эрозиядан сақлаш масалаларига комплекс ёндашишда камчиликларга йўл қўйилди. Оқибатда олинаётган ҳосил ҳам, унинг сифати ҳам сарфланган харажатларга, мелиоратив ҳолати яхшиланган ерлар имконият даражасига тўғри келмади. Пахта ҳосилдорлиги камайиб кетди.

Бу воқеалар бизни ташвишлантирмай қолмайди. Зеро, экинлар ҳосилдорлиги ерларнинг мелиоратив аҳволи ва сув билан таъминланганлик даражасига бевосита боғлиқ. Шундай экан, нега нохуш тенденция юзага келди, деган савол туғилади.

Кейинги беш йилликлар давомида республикамиз миқёсида мелиораторлар амалга оширган жами иш қамровини сўз билан баён этиш қийин. Улар жуда кўп. Лекин мелиорация учун ажратилган маблағнинг ўзлаштирилиш моҳияти, ерлардан унумли фойдаланиш вазифаси тор доирада, бир ёқлама тушунилди. Шунинг натижасида бутун диққат-эътибор фақат янги ерларни ўзлаштиришга қаратилди. Ваҳолонки, бу масалага комплекс ёндашиш —янги ерларни ўзлаштириш билан бирга қишлоқ хўжалиги оборотидаги майдонлар аҳволини назорат қилиш, ер ости оқава сувларини, шўрларни қочириш ва уларни тўғри йўлга солиш каби юмушлар ҳам назардан четда қолмаслиги зарур эди. Аммо бундай қилинмади. Натижада ҳозирга келиб республикада мелиоратив ҳолати ноқулай ерлар майдони пайдо бўлди. Улар 540 минг гектардан ошиб кетганлиги ташвишлантирмай қолмайди.

Яқинда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюро мажлисида таъкидлаб ўтилганидек, тармоқдаги қўшиб ёзишлар ва бошқа камчиликлар ҳам эндиликда ишга бошқача ёндашишни тақозо этмоқда.

Бугунги бош вазифамиз—мелиорация ишига комплекс ёндашишдан, рақамлар кетидан қувиш билан банд бўлмай, мавжуд майдонлар ҳосилдорлигини ошириш ва резервларни ишга солишга зўр беришдан иборатдир. Шунинг учун республика мелиорация ва сув хўжалиги тармоқларида суғоришнинг сувдан омилкорлик билан фойдаланиш технологиясига ўтишни жадаллаштириш тадбирларига зўр берилмоқда.

Айни вақтда сув ресурслари ва экин майдонларидан самарали фойдаланиш, сув хўжалиги объектлари қурилиши сифатини яхшилашга эътибор кучайтирилмоқда. Республикамиз барча суғориш тармоқларида сувнинг исроф бўлишига қарши курашиш, шу йўл билан ҳосилдорликни оширишнинг самарали тадбирлари ишлаб чиқилмоқда.

Ерларни сув билан таъминлаш даражасини ошириш резервларидан бири мавжуд суғориш шохобчаларини бошқаришнинг автоматлаштирилган системалари билан қуроллантиришдан иборат. Ана шундай реконструкция ишлари амалга оширилган объектларда сувни тўплаш ва уни тақсимлаш автоматлашган системалар зиммасига юкланади. Шу тадбирлар комплекси туфайли 5 миллиард кубометрга яқин сув запасларини тежаш мўлжалланмоқда.

«Узоргтехстроймелиорация» тресті инженер-техник ходимлари томонидан амалга оширилаётган усти берк горизонтал дренажлар қурилиши тобора яхши самара беряпти. Бу нимадан иборат?

Министрлик саноат корхоналарида эгилувчан полиэтилен қувурлар тайёрланади. Улар эса лазер қурилмалари ёрдамида дренажларга жойлаштирилади. Ўн иккинчи беш йилликнинг биринчи йили давомида ишнинг янги усулда олиб борилиши қарийб уч мартага кўпайди: 1986 йилда 940 километрлик усти берк горизонтал дренажлар қуриб битказилди. Умуман, беш йиллик давомида жами 389 минг гектар майдонда, бошқача қилиб айтганда 26 минг километр узунликдаги дренажлар қуриб битказилиши назарда тутилган.

Суғоришни замонавий техника ва технология асосида амалга ошириш программаси бажарилаётганлиги ҳам муҳимдир. Сувдан омилкорлик билан фойдаланишнинг яна бир резерви гидротехника иншоотлари ишини назорат қилиш ва бошқаришнинг самарали системасини йўлга қўйишдир. Бундай қурилмалар каналлар, сув ҳавзаларидаги обҳаётнинг миқдорини, унинг сарфланиш меъёрини, тақсимотини назорат қилади ва айни бир пайтнинг ўзида оператив тарзда аниқ хулосалар чиқаришга ёрдам беради. Ҳозир 1280 километр узунликдаги 28 та магистраль канал, 9 та сув омбори, насос станцияларининг учта каскади, 25 та йирик гидроузель, вертикал дренажларнинг икки участкаси телемеханика воситалари асосида ишлаб турибди. Беш йилликнинг ўтган йили давомида 56 та янги телемеханика системалари ишга туширилди. Шуларнинг ўзи 1500 дан зиёд гидропостлар ва бошқа каналларнинг ишини назорат қилиб турибди.

Суғориладиган ерларнинг маҳсулдорлиги фақат мелиораторларга боғлиқ, дейиш тўғри бўлмайди. Мелиорациянинг самарадорлиги — аввало сувдан омилкорлик билан фойдаланиш ва барча агротехник тадбирларни тўғри қўллашга боғлиқдир. Сув хўжалиги, қишлоқ хўжалиги ходимлари суғориш режимига риоя қилишдаги расмиятчилик ва назоратсизликдан бутунлай воз кечиб, обҳаётдан унумли фойдаланиш талабларига қатъий амал қилишлари зарур. Қисқаси агросаноат комплекси ишига даҳлдор касб эгалари ўз вазифаларига масъулият билан, виждонан ёндашганларидагина экин майдонларимиз, боғларимиз ҳосилдорлиги юқори бўлади.

Мелиораторларимиз буни жуда яхши тушунадилар ва айни кунларда қўлларидан келган барча ишни бажармоқдалар. Ана шу эзгу ишни амалга оширишда барчага ибрат кўрсатаётган байроқдорларимиз, социалистик мусобақа пешқадамлари номини ҳурмат билан тилга оламиз. «Сирдарьяводстрой» трестига қарашли механизациялашган кўчма колонна экскаватор машинисти Родион Березовский, «Харезмводстрой» трестига қарашли Янгиариқ механизациялашган кўчма колоннаси экскаваторчиси Рўзибой Сапаев, «Паркентводстрой» тресті 5-механизациялашган кўчма колоннаси экскаваторчиси Фарид Сляхов, «Каракалпакводстрой» тресті механизациялашган кўчма колоннаси ғишт терувчиси Ўрозбой Жилбеков, «Узновгородводстрой» трестига қарашли «Тошкент—1» махсус механизациялашган кўчма колоннаси экскаваторчиси Павел Гречиев ва бошқалар шулар жумласидандир.

Мелиораторлар зиммасига юкланган шарафли ва масъулиятли вазифани бажаришда стахановчилик намуналарини кўрсатаётган кўплаб илғорлар бугунги кунда ўн иккинчи беш йиллик гвардиячиларга айландилар. Ҳар бир иш участкасида ана шу гвардиячиларга тенглашишга, улардан ибрат олишга ҳаракат қилинмоқда.

П. ШУТКО,
Ўзбекистон ССР мелиорация ва сув хўжалиги министрининг ўринбосари.

МАРКСИЗМ — ЛЕНИНИЗМ ВА МАФКУРАВИЙ КУРАШ

«Марксизм-ленинизмнинг ошиб бораётган роли ва мафкуравий кураш» деб аталган монография босилиб чиқди. Китобни бир қанча мамлакатлар қардош коммунистик ва ишчи партиялари институтларининг вакилларидан иборат тадқиқот группаси тайёрлаган.

Китобда марксча-ленинча ғояларнинг ҳозирги дунёда ошиб бораётган роли ва таъсири кўрсатилган, халқаро майдондаги мафкуравий курашнинг 80-йиллар ўрталаридаги янги тенденциялари қараб чиқилган. Турли буржуа ва майда буржуа оқимлари, уларнинг тарихий практика, замонавий ижтимоий тараққиётнинг у ёки бу масалаларига муносабати марксизм-ленинизм позицияларида туриб танқидий таҳлил этилган.

Монографияни Сиёсий адабиёт нашриёти чиқарди.

(ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми иқтисод фани соҳасидаги ва юқори малакали кадрлар тайёрлашдаги кўп йиллик самарали ишлари учун Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси ишлаб чиқарувчи кучларни ўрганиш кенгашининг илмий маслаҳатчиси ўртоқ Кирилл Николаевич Бедринцевни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлади.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми кўп йил самарали ишлаганлиги ва газета ишини ривожлантиришдаги, ёшларни ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялашдаги хизматлари учун Қизил Байроқ орденли Туркистон Ҳарбий округининг «Фрунзевец» округ газетаси масъул редактори ўртоқ Владислав Вениаминович Ивановга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган журналист» фахрий унвони берди.

ПИЛЛА—ВАТАНГА

ФАРҒОНА. Ўзбекистон районининг «кумуш тола» ижодкорлари беш йилликнинг иккинчи йили маррасини эгалладилар. Давлатга ҳар қути қурт уруғидан ўртача 64 килограммдан, жами 535 тонна пилла топширилди. Эришилган ютуқда Ғафур Ғулом номли колхоз меҳнаткашларининг ҳиссаси, айниқса, катта бўлди. Улар ҳар қути қурт уруғидан 80 килограммдан пилла етиштириб, 68 тонналик «кумуш тола» хирмони яратдилар.

Район пиллакорлари давлатга яна 45 тонна, яъни пландагидан 51 тонна кўп қимматли хом ашё етказиб беришга ва ҳосил миқдорини 580 тоннага етказишга сўз бердилар.

АНЪАНАВИЙ ПУШКИНХОНЛИК КУНЛАРИ

ХАЁЛ ОСИЁГА ОТАРДИ ҚУЛОЧ...

А. С. Пушкиннинг шарқшуносликка, Шарқ адабиётига оид асарларни ўқиб ўрганганлиги, улардан таъсирланиб асарлар ёзганлиги бизга маълум. Бу асарларнинг кўпчилиги шоирнинг шахсий кутубхонасида ҳам мавжуд бўлган. Китобларга қўйилган белгилар Пушкиннинг мазкур асарларни қанчалик диққат билан ўрганганлигининг далилидир.

А. С. Пушкин ижодини кузатиш — шоир турли илмий ва адабий манбалар орқали Ўрта Осиё ҳақида ҳам маълум бир тасаввурга эга бўлган, деган хулосага олиб келади. Шоир асарларида Ўрта Осиё халқлари ҳақидаги маълумотлар унинг ижодининг дастлабки даврларидаёқ учрайди.

Мана, шоирнинг Петербург даври ижодининг намунаси бўлган 1819 йил июль ойида ёзилган «Орловга» шеъри (шеър биринчи марта «Северная звезда» альманахида 1829 йилда эълон қилинган). Пушкин бу шеърда:

«В бухарской шапке и в халате
Я буду петь моих богов».

деб ёзади. Демак, шоирга ёшлигидаёқ Бухоро, бу ердаги халқларнинг кийиниш тарзи маълум бўлган ва у ўзини бухороликлар либосида тасаввур қила олган. Пушкин бу даврда бухороликлар деганда Ўрта Осиёлик савдогарларни тушунган, улар олиб келган савдо моллари орқали уларнинг кийиниш тарзини тасаввур қилган деб тахмин қилиш мумкин. Пушкиннинг бухороликлар ҳақидаги тасаввури тобора мукаммаллашиб борган. У «Евгений Онегин»да ҳам бухороликларни эслатиб ўтди. Асар 7-бобининг 38-бандида Петербург панорамасини чизар экан, «Бухороликлар ҳам кўк полизлари» деган иборани ишлатади. Пушкиннинг «Орловга» шеърида бухороликлар савдогар сифатида кўринган бўлса, «Евгений Онегин»да бободеҳқон қиёфасида намоён бўладилар.

Пушкин бухороликлар ҳақида тасаввургагина эга бўлиб қолмай, уларни ўз кўзи билан кўрган. Унинг 1830 йил 12 — 13 майларига мансуб автобиографик характердаги қораламаларида мана шу бухоролик тилга олинади. Маълумки, шоир 1830 йил 6 майда Наталья Николаевна Гончарова билан унаштирилади. «Тақдирим ҳал бўлди, уйланяпман», деб бошланадиган юқоридаги қораламада: «Барча менинг бахтимдан мамнун, барча мени муборакбод қилмоқда, барча менга меҳр билан қарайди. Ҳар ким менга ўз хизмати билан илтифот кўрсатиш истагида: биров уйини таклиф қилмоқда, биров қарз бериб турмоқчи, биров шоҳи рўмоллар билан таниш бухороликни олиб келган», деб ёзади.

Пушкин асарлари саҳифаларида бухоро савдогарлари қайта-қайта учраб туради. «Пугачев тарихи» асарида Оренбург йўлларида биз яна бухороликлар билан дуч келамиз. Мазкур асарнинг учинчи бобида Пушкин Пугачевнинг бошқирд старшиналарига бухороликлардан тортиб олинган туялар ва савдо молларини тақдим қилганлиги ҳақида хабар беради.

Пушкиннинг бу маълумоти асосида реал тарихий факт ётади. Чунончи, 1773 йил Оренбург Пугачев томонидан қамал қилинганда талон-торож бўлган Бухоро савдо карвони Бухоро элчиси орқали граф Н. П. Панинга шикоят қилган. Пушкин Пугачев томонидан таланган бухоролик савдогарлар ҳақида анча батафсил маълумотга эга бўлган кўринади. У ўзининг «Капитан қизи» повестида Пугачевнинг «Олтин сарой»ини таърифлайди. Бу сарой аслида казак Константин Ситниковнинг уйи бўлган. Пушкин 1833 йил «Пугачев тарихи»га материаллар тўплаш мақсадида Оренбургда бўлган вақтида унинг ўғли Карп Ситников билан учрашиб, Пугачев ҳақида маълумотлар олган. Карп Ситников Пушкинга Пугачевнинг олтин деворли қароргоҳи ҳақида сўзлаб берган. Пушкин мана шу маълумотлар асосида «Капитан қизи» повестида Пугачевнинг олтин деворли қароргоҳини тасвирлайди.

Пушкиншунос Р. В. Овчинников Пугачев қароргоҳи юпқа зарҳал қоғоз билан қопланганлиги ва халқ орасида «Олтин сарой» номи билан шуҳрат қозонганлиги ҳақида хабар беради. Шунингдек, олим зарҳал қоғозлар қаердан пайдо бўлганлигини ҳам аниқлашга муваффақ бўлган. Унинг архив материаллари асосида баён қилишича, 1778 йил октябрининг охирларида Орск қалъаси ёнида пугачевчилар бухороликлар савдо карвонини тўсиб, уни Бердагача ҳайдаб боришган. Босиб олинган моллар ичида Бухоронинг 20 яшик зарҳал қоғозлари бўлган. Шундан 3 яшигини Пугачев ўз қароргоҳини безаш учун ишлатган ва қолганини 2300 сўмга Муса Улеев деган татар савдогарига сотган.

Шоир «Пугачев тарихи»да бухороликлар ҳақида, «Капитан қизи»да Пугачевнинг зарҳал қоғоз ёпиштирилган қароргоҳи тўғрисида фикр юритар экан, Бухоро савдо карвони билан боғлиқ реал тарихий фактга асосланган.

Пушкинга Оренбургда фақат бухороликлар эмас, умуман, Ўрта Осиё халқлари жуда катта савдо ишларини олиб боришлари ҳам маълум эди. У «Пугачев тарихи»га шарҳлар ёзар экан, Оренбургдаги савдо саройига П. И. Ричковнинг «Оренбург топографияси» асаридан келтирилган парчалар орқали изоҳ беради. Бу парчада эса, П. И. Ричков савдо саройини ҳар томонлама характерлаб, махсус ажратилган доимий жойга эга бўлиб, 98 та дўкон ва 8 та омборни эгаллаган осиёликлар эрта баҳордан то кеч кузгача савдо ишлари билан машғул бўлишлари ҳақида фикр юритади.

Бухоро ва бухороликлар ҳақидаги фикрлар А. С. Пушкиннинг «Пётр тарихи» асарида ҳам ўз ифодасини топган.

Пушкин Пётр даврини ёритувчи архив материаллари, солномалар, тарихий асарларни ўрганар экан, Ўрта Осиёнинг Россия билан алоқаларига оид фактларга дуч келади. Чунки, бу даврда Россиянинг Ўрта Осиё билан муносабатларини ривожлантириш Пётрнинг халқаро сиёсатдаги асосий мақсадларидан бири бўлган. Пётр Ўрта Осиёга катта қизиқиш билан қараган. Уни Бухорода, Амударё қирғоқларида олтин қум борлиги тўғрисидаги тахминлар айниқса, қизиқтирган. Шунинг учун у бизнинг юртимизни ўрганишга интилган, турли экспедициялар юборган. Пушкин «Пётр тарихи»да бу фактларни қайд этиб ўтади.

Пушкин Пётр ҳаётининг 1716 йилга оид воқеаларини ҳикоя қила туриб, унинг Петербургда бўлган Бухоро элчисини то ўзи етиб келгунча ушлаб туришлари ҳақидаги буйруғини алоҳида таъкидлайди. Шунингдек, у Пётрнинг 1723 йилдаги фаолияти тўғрисида фикр юритганда унинг Ўрта Осиё, жумладан, Бухоро ва Самарқанд билан савдо алоқаларини ривожлантириш тўғрисидаги режаларни алоҳида қайд қилади.

Юқоридаги фикрлар асосида биз Пушкиннинг Ўрта Осиёга қизиқиши, уни таниши эволюциясини кузатишимиз мумкин.

А. С. Пушкин, Н. М. Карамзиннинг Ўрта Осиё тарихи ҳақида, Ўрта Осиёга мансуб тарихий шахслар ва ёзувчилар (Темур, Бобур, Шарафиддин Али Яздий, Абулғози Баҳодирхон) тўғрисида маълумот берувчи «Россия давлати тарихи» асарини 1818 йил февралида ўқиганлиги маълум. Демак, Пушкин 19 ёшидаёқ Ўрта Осиё тўғрисида тасаввурга эга бўлган. Ўрта Осиёга қизиқиш билан қараган. Унинг шарқий поэмалари ҳам бу қизиқишни тасдиқлайди. У 1820 — 1821 йиллар мобайнида ёзган «Кавказ асири» поэмасида:

Хаёл дўсти — муза тинмайин
Осиёга отарди қулоч,
Кавказнинг ёввойи чечагин
Узар эди этгали гултож, —

деб ёзади.

1824 йили эса Пушкин А. И. Левшин билан яқин муносабатда бўлади. Бу даврда Левшин Ўрта Осиё халқлари ҳаётига оид материаллар устида ишлаётган эди. А. И. Левшин билан суҳбатлар ва унинг «Қирғиз-қайсак ўрда ва чўллари тавсифи» асари билан танишув Пушкиннинг Ўрта Осиё ҳақидаги билимларини яна ҳам кенгайтирди.

Шоир «Пугачев тарихи» асарини яратиш муносабати билан П. И. Ричковнинг Ўрта Осиё ҳақида мукаммал маълумот берувчи «Оренбург топографияси» асарини ўрганди. Бу асар Ўрта Осиё халқларининг тарихи, географияси ва этнографиясига оид қимматли маълумотларга бой эди. Пушкин бу маълумотларни чуқур илмий даражада ўзлаштирганлиги унинг тарихий асарларида ўз ифодасини топди.

Хуллас, Пушкиннинг «Пугачев тарихи» ва «Пётр тарихи» асарлари шоир Ўрта Осиё тарихини илмий манбалардан ўрганганлиги, бу соҳада унинг билимлар доираси анча кенг бўлганлигининг далилидир.

Дилбар ҚАМБАРОВА,
филология фанлари кандидати.

Инженер Мордовин «академияси»

«Югпроммонтаж» трестининг меҳнаткашлари Пушкин қадамжолари бўйлаб сиртдан саёҳат қилишга муваффақ бўлдилар. Бунда уларга корхона инженери Виктор Арсентьевич Мордовин ёрдам берди. У «Пушкин бўлган жойлар» мавзуида открыткалар асосида кўргазма уюштирганди.

В. Мордовинда буюк рус шоири ижоди ва ҳаётига бағишланган мингдан ортиқ открыткалар бор. Мавзулари бўйича дид билан безатилган кўргазма рус сўзининг даҳоси қандай яшагани, ижод қилгани ҳақида ҳикоя қилади.

Пушкин хотираси йилида навоийлик инженер ўз коллекцияларн билан областнинг кўпгина меҳнат коллективларида, ўқув юртларида бўлди. Кўргазма Мордовиннинг севимли шоир ҳақидаги ҳикоялари билан тўлдириб борилди. Шаҳар китобсеварлар жамиятининг фаол аъзоси Виктор Арсентьевич Пушкиннинг ажойиб ва бетакрор шеърий оламини гавдалантирувчи бир нечта лекциялар тайёрлади. Бунда унга шахсий кутубхонаси асқотди. Унинг кутубхонасида Александр Сергеевич Пушкин асарлари билан бир қаторда буюк рус шоири ҳақидаги адабиётшунослик асарлари ҳам жой олган.

— Пушкин мен учун бутун бошли академия, — дейди В. А. Мордовин. — Мен ундан маънавий озиқ оламан.

С. РУХМАЛЕВ,
(ЎзТАГ мухбири).

ТАЪЗИМ

Республикамизда февраль ойида анъанавий навоийхонлик, мартда ҳамзахонлик кунлари бўлиб ўтган эди. Мана, ўлкамизга навбатдаги адабиёт байрами — пушкинхонлик ташриф буюрди.

Бу галги адабиёт байрами ҳам улуғ рус шоири Пушкин туғилган кун — 6 июнда унинг ҳайкали пойига гулчамбар қўйишдан бошланди. Сўз санъатининг буюк даҳосига таъзим бажо этгани бу ерга республиканинг таниқли ёзувчилари, адабиётшунослар, кўплаб китобхон-ўқувчилар келишди.

СУРАТДА: Пушкин ҳайкали пойига гулчамбар қўйиш пайти.

В. Молгачев фотолари.

ТАСС ахбороти

1987 йил 6 июнь куни Москва вақти билан соат 6 дан 40 минут ўтганда Совет Иттифоқида Семипалатинск районидаги полигонда 20 килотоннагача қувватли Ер усти ядро портлатиши ўтказилди.

Бу синов ядро портлаши физикаси соҳасидаги тадқиқотларнинг натижаларини текшириб кўриш мақсадида ўтказилди.

«Совет Ўзбекистони» материаллари изидан

«ИЗОҲНИНГ ҲОЖАТИ БОР»

Шундай сарлавҳали «Луқма»да (газетанинг 1987 йил 3 июнь сони) Тошкентдаги «Матбуот» полиграфия бирлашмасига қарашли 3-босмахонада чоп этилган «Сабр дарахти» (автори Рауф Парфи) китобининг 129—160-саҳифалари йўқлиги танқид қилинган эди.

ТОШКЕНТ «МАТБУОТ» ПОЛИГРАФИЯ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИНИНГ 3-БОСМАХОНАСИдан олинган расмий жавобда таъкидланишича, мақола муқовалаш цехи коллективи ўртасида муҳокама қилинди. Бунда китоб-дафтарларни жамғариш ишлари билан шуғулланувчи ходимларнинг, контролерларнинг, участка мастери ва цех бошлиғининг масъулиятсизликлари, тайёр маҳсулот устидан етарли назорат ўрнатилмаганлиги оқибатида камчиликка йўл қўйилганлиги алоҳида қайд этиб ўтилди.

Босмахона директори буйруғига кўра, цех бошлиғи Н. Орипов ва ОТК бошлиғи А. Беповаларга кўрсатиб ўтилди. Собиқ цех бошлиғи М. Хожиакбаровага танбеҳ берилди. Бригадир Д. Раҳматовага ҳайфсан эълон қилинди ва бригада аъзолари июнь ойи якунлари бўйича 20 процент мукофот пулидан маҳрум этиладилар. Мазкур буйруқ барча цехлар ходимлари ўртасида муҳокама қилинди. Бундан буён ана шундай камчиликларга йўл қўймаслик чора-тадбирлари ишлаб чиқилди.

ТВ — ҲАФТАЛИК ПРОГРАММА — ТВ

8 июнь, душанба

МТ-I. 8.00 — Зарядка. Мультфильм. Музика. 8.30 — Время. 9.15 — Футбол шарҳи. 10.00 — «Мерос». Бадиий фильм. 11.25 ва 16.30 — Янгиликлар. 16.45 — Рус тили. 17.15 — Тарих сабоқлари. 18.00 — Севимли Ватаним менинг. Фотоконкурс. 18.05 — Қувноқ стартлар. 18.45 — Ёшлар учун кўрсатув. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.30 КПСС Марказий Комитети Пленуми олдидан. 20.00 — Агар соғлом бўлай десанг. 20.15 — «Қуёш болалари». Фильм-спектакль. 21.30 — Время. 22.05 — «Қуёш болалари». Фильм-спектаклнинг давоми. 23.15 — Футбол шарҳи. 24.00 — Дунё воқеалари. 00.15 — Евровидение эстрада қўшиқлари конкурси.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — Ҳужжатли фильм. 9.40 — Урал баянчилар триоси чалади. 10.05 — Михаил Светлов. 10.55 — Фан ва турмуш. 11.40 — Болалар учун фильм. 12.45 — Итальян тили. 13.15 — Енгил атлетика. Халқаро мусобақа. 14.00 — Бадминтон. Телевидение кубоги. 14.50 — Совет Иттифоқига хизмат қиламан! 15.50 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.45 — Экология ва дунё. 19.15 — Самбо. Европа чемпионати. 19.45 — Халқаро панорама. 20.30 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.50 — Баскетбол. Европа чемпионати. 21.30 — Время. 22.05 — «Тахаллуси. Лукач». Бадиий фильм. 23.40 — Янгиликлар.

УзТВ-I 7.30 — Ритмик гимнастика. 7.30 — Салом, кичкинтойлар! 7.40 — Ватанимни шарафлайман. 8.00 — Ахборот. 8.20 — Ота-оналарга болалар ҳақида. 8.30 — Болалар учун фильм. 17.30 — Янгиликлар. 17.40 — Қизиқувчилар экрани. 18.15 — Қўғирчоқ фильм. 18.35 — Фильм-концерт. 19.00 — Ёшлик. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Анъана ва замонавийлик. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Уйғур куйларидан концерт. 21.30 — Время. 22.05 — «Ўтган кунлар». Бадиий фильм. 23.40 — Бугун оламда нима гап?

УзТВ-II. 19.35 — Юлдузча. 20.20 — Телефильм. 20.30 — «Мен — Тянь-Шань». Бадиий фильм. 1-серия. 21.30 — Время. 22.05 — Кино оламида. 23.05 — Шу куннинг янгиликлари.

9 июнь, сешанба

МТ-I. 8.00 — Зарядка. Мультфильм. Музика. 8.30 — Время. 9.15 — Қувноқ стартлар. 9.50 — «Илоннинг тожи». Бадиий фильм, 1-серия. 11.00 ва 16.30 — Янгиликлар. 16.45 — Ҳужжатли фильм. 17.35 — Халқаро конкурслар лауреати Н. Гаврилова чалади. 17.45 — ....16 ёшгача ва ундан катталар. 18.45 — Сиз яратган боғ. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.30 Мультфильм. 19.40 — Жамоатчилик фикри. 20.45 — Концерт. 21.30 — Время. 22.05 — «Илоннинг тожи». Бадиий фильм, 1-серия. 23.15 — Дунё воқеалари. 23.30 — Объектив.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — Ҳужжатли фильм. 9.40 Чашмалар. 10.10 — Будильник. 10.40 — Рус тили. 11.10 — Болалар учун фильм. 12.30 — Француз тили. 13.00 — «Тахаллуси. Лукач». Бадиий фильм. 14.35 — «Голубые крылья» халқ эстрада симфоник оркестрининг чиқиши. 15.05 — Рус лак миниатюрасида Пушкин мавзуи. 15.25 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.45 — Композитор В. Агапкин асарларидан концерт. 19.00 — Ритмик гимнастика. 19.30 — 9-студия. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар. 20.50 — Фан ва техника. 21.00 — Теннис. Франция очиқ чемпионати. 21.30 — Время. 22.05 — П. И. Чайковский номли VIII конкурс лауреатларининг концерти. 23.50 — Янгиликлар.

УзТВ-I. 7.10 — Ритмик гимнастика. 7.30 — Салом кичкинтойлар. 7.40 — Пионер телетайпи. 7.50 — Ҳужжатли фильм. 8.00 — Ахборот. 8.20 — Тонгги тароналар. 8.30 — Болалар учун фильм. 17.30 — Янгиликлар. 17.40 — Абитуриент—87. 18.10 — Мультфильм. 18.20 — Иқтисодий шарҳ. 18.50 — Ҳужжатли фильм. 19.00 — Миллионлар ленинча университети. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Бир асар тарихи. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Меҳнат ва бахт тароналари. 21.30 — Время. 22.05 — «Темирчининг байроғи». Бадиий фильм.

УзТВ-II. 19.30 — Қўғирчоқ фильм. 20.05 — Ҳужжатли фильм. 20.25 — «Мен — Тянь-Шань». Бадиий фильм, 2-серия. 21.30 — Время. **ФРУНЗЕ.** 22.05 — «Нотаниш кишининг ҳикояси». Бадиий фильм.

10 июнь, чоршанба

МТ-I. 8.00 — Зарядка. Мультфильм. Музика. 8.30 — Время. 9.15 — «Илоннинг тожи». Бадиий фильм, 1 ва 2 сериялар. 11.35 ва 16.30 — Янгиликлар. 16.45 — Ҳужжатли фильм. 17.35 — Спорт ва шахс. 18.05 — Инсон ва қонун. 18.35 — Баскетбол. Европа чемпионати. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.30 — Дунё ва ёшлар. 20.05 — «Бир кабинетдан туриб икки хил қараш». Телеспектакль ва жамоатчилик фикри. 21.30 — Время. 22.05 — «Илоннинг тожи». Бадиий фильм, 2-серия. 23.15 — Дунё воқеалари. 23.30 — Концерт.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — Ҳужжатли фильм. 9.40 — Фильм-концерт. 11.10 — Ёшлик куйлайди ва рақсга тушади. 11.25 — Немис тили. 11.55 — «Роботлар билан ҳазиллашманг». Бадиий фильм. 13.15 — Мультфильмлар. 13.50 — Горнчилар, қаердасиз! 14.35 — Шахмат мактаби. 15.05 — Қишлоқ янгиликлари. 16.05 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.45 — А. Аренский. Силуэтлар. 19.00 — Мультфильм. 19.20 — Севги ҳақида монолог. Концерт. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Ҳужжатли фильм. 21.00 — Музикали киоск. 21.30 — Время. 22.05 — «Советское кино». Киножурнал. 22.30 — Футбол. «Торпедо» — «Жальгирис». 23.15 — Ҳужжатли фильм. 23.45 — Янгиликлар.

УзТВ-I. 7.05 — Ритмик гимнастика. 7.30 — Салом кичкинтойлар. 7.40 — Ҳужжатли фильм. 8.00 — Ахборот. 8.20 — Бахт тароналари. 8.30 — Болалар учун фильм. 17.30 — Янгиликлар. 17.40 — Абитуриент—87. 18.15 — Мультфильмлар. 18.40 — «Халқ судьяси». Телеочерк. 18.55 — Фильм-концерт. 19.25 — Элга хизмат — талаб ва таклиф. 20.00 — Ахборот 20.30 — Футбол. «Пахтакор» — «Даугава». 21.15 — Телефильм. 21.30 — Время. 22.05 — Ёшлик. 23.05 — Бугун оламда нима гап? 23.20 — СССР халқ артисти Жўрабек Муродов.

УзТВ-II. 19.35 — Пионер телетайпи. 19.45 — Сифат — бош мезон. 20.15 — Ритмик гимнастика. 20.40 — Телефильм. 21.00 — Шаҳар юмушлари ва муаммолари. 21.30 — Время. **ФРУНЗЕ.** 22.05 — Ҳужжатли фильм. 23.10 — Об-ҳаво.

11 июнь, пайшанба

МТ-I. 8.00 Зарядка. Мультфильм. Музика. 8.30 — Время. 9.15 — «Илоннинг тожи». Бадиий фильм, 2-серия. 10.25 — Жонли табиат. 11.25 ва 16.30 — Янгиликлар. 16.40 — Тула шаҳар бадиий коллективларининг чиқиши. 16.55 — Болаларга ҳайвонлар ҳақида. 17.25 — Мультфильмлар. 17.45 — РСФСР халқ артисти И. Ойстрах чалади. 17.55 — Ҳужжатли фильм. 18.35 — Баскетбол. Европа чемпионати. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.30 — Сўзни амалда иш билан оқла. 20.00 — Мультфильм. 20.10 — «Музикали воқеа». Кинокомедия. 21.30 — Время. 22.05 — Ленинград — Сиэтл. Бир йил ўтгач.... Танаффусда — Дунё воқеалари. 23.50 — Джаз панорамаси.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — Менга таянч нуқтасини беринг. 1 ва 2-кўрсатувлар. 10.20 — Концерт. 10.45 — Ҳужжатли фильм. 11.15 — «Бувисининг набираси». Бадиий фильм. 12.35 — Испан тили. 13.05 — А. Гречанинов музикаси. 15.25 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.45 — Биз ҳамон ўшандаймиз. 20.00 — Ритмик гимнастика. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.50 — Қиш охирида Брейтовда. 21.30 — Время. 22.05 — «Метросозлар». Маданият уйи рус халқ хорининг концерти. 22.30 — Футбол. «Спартак» — «Зенит». 23.15 — Ҳужжатли фильм. 23.45 — Янгиликлар.

УзТВ-I. 7.15 — Ритмик гимнастика. 7.30 — Салом кичкинтойлар. 7.40 — Ҳужжатли фильм. 8.00 — Ахборот. 8.20 — Тонгги тароналар. 8.30 — Болалар учун фильм. 17.30 — Янгиликлар. 17.40 — Абитуриент — 87. 18.15 — Ёшлик. 18.50 — Мультфильм. 19.00 — Ҳужжатли фильм. 19.30 — Ахборот. 19.45 — КПСС Марказий Комитети Пленуми олдидан. 20.15 — Ҳужжатли фильм. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Қизлар гулдастаси. 21.30 — Время. 22.05 — Ягона сиёсий кун. 22.35 — «Антроцит». Бадиий фильм.

УзТВ-II. 19.35 — Теленовеллалар театри 20.35 — Реклама. 20.45 — Телефильм. 20.55 — Сайловлар олдидан. 21.30 — Время. **ФРУНЗЕ.** «Ноқулай одам». Бадиий фильм.

12 июнь, жума

МТ-I. 8.00 — Зарядка. Мультфильм. Музика. 8.30 — Время. 9.15 — Дунё ва ёшлар. 9.50 — «Музикали воқеа». Бадиий фильм. 11.10 ва 16.30 — Янгиликлар. 16.40 — «Вақт кутиб турмайди». Бадиий фильм, 1-серия. 17.55 — Рус музейи. 18.20 — Фан ва турмуш. 18.50 — Агар соғлом бўлай десанг. 19.05 — Дунё воқеалари. 19.20 — Ҳужжатли фильм. 20.20 — «Русская песня» ансамблининг концерти. 21.30 — Время. 22.05 — Кино ҳақида суҳбатлар. 23.50 — Дунё воқеалари. 00.05 — Замонавий оҳангларда. Концерт.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — Ҳужжатли фильм. 9.50 — Симфоник этюдлар. 10.20 — Ҳужжатли фильм. 10.30 — XXI асрга экспедиция. 11.30 — Халқ куйлари. 11.45 — Болалар учун фильм. 12.45 — Инглиз тили. 13.15 — Мультфильмлар. 13.50 — Сиз яратган боғ. 14.20 — «Онамларнинг мактаби». 14.50 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.45 — Илмий-оммабоп фильм. 19.05 — Жаҳон музика маданияти хазинасидан. 19.50 — Цирк коллективларининг чиқиши. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Ҳамдўстлик. 21.15 — Ҳужжатли фильм. 21.30 — Время. 22.05 — «Болалигим ери». Бадиий фильм, 1 ва 2 сериялар.

УзТВ-I. 7.10 — Ритмик гимнастика. 7.30 — Салом кичкинтойлар. 7.40 — Ўринбосарлар улгаймоқда. 8.00 — Ахборот. 8.20 — Музикали дастхат. 8.30 — Болалар учун фильм. 17.30 — Янгиликлар. 17.40 — Биология. 18.15 — Мультфильмлар. 19.00 — КПСС ташқи сиёсати стратегиясининг асосий мақсади ва йўналишлари. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Кескин танқид остида. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Ўткир Рашид шеърлари билан айтиладиган қўшиқлар. 21.30 — Время. 22.05 — Қишлоқ ҳаёти 22.45 — Оила мактаби 23.25 — Бугун оламда нима гап?

УзТВ-II. 19.30 — «Жодугарлар ороли». Бадиий фильм. 20.35 — Ритмик гимнастика. 21.00 — Беш йиллик: ишлар ва одамлар. 21.30 — Время. **ДУШАНБА** 22.05 — Санъат усталари туркумидан 22.40 — «Ўспиринликнинг биринчи тонги». Бадиий фильм, 1-серия.

13 июнь, шанба

МТ-I. 8.00 — Зарядка. Мультфильм. Музика. 8.30 — Время. 9.15 — Украина радиоси ва телевидениеси эстрада-симфоник оркестрининг концерти. 9.45 — Нега ва нима учун? 10.15 — Киноафиша. 11.05 — Ҳужжатли фильм. 11.55 — Баскетбол. Европа чемпионати. 12.35 — Мультфильмлар. 13.05 — Псков область Михайловск қишлоғида XXI Бутуниттифоқ Пушкин шеърияти байрами. 14.05 — Дунё воқеалари. 14.20 — Ҳамма учун ва ҳар бир киши учун. 14.50 — Ҳамдўстлик. 15.20 — «Турналар учмоқда». Бадиий фильм. 17.10 — Мўъжизасиз-мўъжизалар. 18.10 Камалак. 18.40 — Ғоя талаб этилади. 19.10 — Сиёсий театр. 21.30 — Время. 22.05 — Шанба оқшомида. 00.05 — Янгиликлар. 00.10 — Классик куй шинавандаларига.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — Советский спорт. 9.30 — Ритмик гимнастика. 10.00 — Реклама. 10.05 — Тонгги почта. 10.35 — Жаҳон бадиий маданияти. 11.35 — Мультфильм. 12.20 — Жаҳон музика маданияти хазинасидан. 13.05 — «Тентак Иванушканинг мўъжиза излагани». Бадиий фильм. 14.25 — Концерт. 15.35 — Автокросс. Халқаро мусобақалар. 16.05 — Телевизион театр таклиф этади. 18.45 — Интервидениега аъзо бўлган мамлакатлар санъат усталарининг концерти. 19.45 — Здоровье. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Бадиий гимнастика. СССР чемпионати. 21.30 — Время. 22.05 — «Арвоҳлар асоратида». Бадиий фильм. 23.25 — Балетнинг ёш солистлари. 24.00 — Янгиликлар.

УзТВ-I. 7.10 — Ритмик гимнастика. 7.30 — Салом, кичкинтойлар! 7.40 — Телефильм. 8.00 — Ахборот. 8.20 — Манзарали фильм. 8.30 — Время. 9.15 — Музикали палитра. 9.45 — Врач маслаҳати. 9.55 — Улуғ Октябрнинг 70 йиллигига бағишланган халқ ижодиёти II Бутуниттифоқ фестивали. 11.05 — Ёш олимлар телеклуби. 11.35 — Кинокўзгудаги ҳаёт. 12.20 — А. С. Пушкин. «Тош меҳмон». Телетеатр. 13.10 — Тенгдош. 14.25 — Саломат бўлинг! 14.55 — Тошкент ва тошкентликлар. 15.55 — «Совет Иттифоқи бўйлаб». 18.05 — Мультфильм. 18.15 — «Бойчечак». 18.45 — Ижод саҳифалари. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Телефильм. 20.00 — Футбол. «Пахтакор» — «Шинник». 20.50 — Ахборот. 21.10 — Ҳужжатли фильм. 21.30 — Время. 22.05 — Телетомошабин сўрайди, таклиф этади ва танқид қилади. 23.05 — «Зарипов йигитлари».

УзТВ-II. ДУШАНБА. 18.10 — Ўзбекистон телевидениесининг программаси. 18.55 — Шеърият кечаси. 19.30 — Шу куннинг янгиликлари. 19.50 — Кинолавҳа. 20.00 — Футбол. «Помир» — «Даугава». 20.45 — Ахбор. 21.05 — Фильм-концерт. 21.30 — Время. 22.05 — «Ўспиринликнинг биринчи тонги». Бадиий фильм. 2-серия. 23.20 — Шу куннинг янгиликлари.

14 июнь, якшанба

МТ-I. 8.00 — Зарядка. Мультфильм. Музика. 8.30 — Время. 9.15 — Ҳужжатли фильм. 9.40 — Ритмик гимнастика. 10.25 — Спортлото. 10.40 — Будильник. 11.10 — Совет Иттифоқига хизмат қиламан! 12.10 — Тонгги почта. 12.40 — Саёҳатчилар клуби. 13.40 — Музикали киоск. 14.10 — КПСС Марказий Комитети Пленуми олдидан. 15.10 — Здоровье. 15.55 — Баскетбол. Европа чемпионати. 16.35 — Бизнинг уй. 17.20 — Адабий портрет. 18.20 — Позиция. 19.30 — Халқаро панорама. 20.20 — «Юмалоқ хат». Спектакль. 21.30 — Время. 22.05 — Мультфильм. — 22.20 — Футбол. СССР кубоги. «Динамо» (Мн) — «Динамо» (Т.). 23.55 — Давлат академик «жок» рақс ансамблининг концерти.

МТ-II. 9.00 — Зарядкага сафланинг! 9.20 — М. И. Глинка музикалари куни. 9.30 — Донецк телевидение студиясининг программаси. 10.30 — Вальс ҳақида фантазия. 11.00 Рус тили. 11.30 — Мультфильм 12.05 — Ҳужжатли фильм. 12.35 — Миллий театрлар фестивали. 14.20 — М. И. Глинка. «Секстет». 14.45 — Дунё ва ёшлар. 15.20 — «Сиз билан ёнма-ён». Бадиий фильм. 16.30 — Мультфильм. 16.45 — Бадиий гимнастика. СССР чемпионати. 17.30 — Фильм-концерт. 18.40 — «Жонли табиат». 19.45 — М. И. Глинканинг «Иван Сусанин» операси саҳифаларида. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар. 20.45 — Реклама. 20.50 — Ҳужжатли фильм. 21.00 — Камалак. 21.30 — Время. 22.05 — «Тайга хўжайини». Бадиий фильм. 23.25 — М. И. Глинка. Симфоник миниатюралар. 24.00 — Янгиликлар.

УзТВ-I. 7.10 — Ритмик гимнастика. 7.30 — Яхши кайфият. 8.00 — Ахборот. 8.20 — Телефильм. 8.30 — Время. 9.15 — Биргаликда куйлаймиз. 9.35 — Кинոредакция почтасидан. 10.20 — Дилдан куйлаб, ўйна қувнаб. 11.20 — Шахмат мактаби. 11.50 — Ўзбекистонда кўп миллатли совет адабиёти кунлари. 13.20 — Қувноқ стартлар. 14.20 — Техника ижодиёти мактаби. 15.10 — Реклама. 18.05 — Глиэр номли республика музика мактаб-интернати ўқувчиларининг концерти. 19.00 — Мактаб ислоҳоти — ҳаётга. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Ҳужжатли фильм. 20.00 — Буғун — Енгил саноат ходимлари куни. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Енгил саноат ходимлари учун концерт. 21.30 — Время. 22.05 — «Ҳаёт қувончлари ва ташвишлари». 23.15 — Ҳужжатли фильм.

УзТВ-II. ДУШАНБА. 18.40 — Реклама. 18.50 — Телевизион почтадан. 19.30 — Шу куннинг янгиликлари. 19.45 — «Актёрлар ва роллар». 20.30 — Ахбор. 20.45 — Музикали программа. 21.30 — Время. 22.05 — «Ўспиринликнинг биринчи тонги». Бадиий фильм, 3-серия.

КИТОБ ЖАВОНИНГИЗГА

«Юлдузча» нашриёти қуйидаги китобларни чоп этди:

Юрий Герман. Дзержинский ҳақида ҳикоялар. 192 бет. Баҳоси 75 тийин (рус тилида).

Китобда революция иши йўлидаги курашда садоқат, жасорат кўрсатиб қаҳрамон шахсга айланган революция йўлбошчиларидан бири Ф. Э. Дзержинский ҳақидаги ҳикоялар жамланган.

Литва халқ эртаклари. Оққуш малика. Эртаклар 160 бет. Баҳоси 35 тийин (ўзбек тилида).

Тўпламга қардош Литва халқ эртакларидан намуналар киритилган. Бу эртаклар ёш китобхонларни ҳайвонот дунёсини ардоқлашга, ватанпарвар бўлишга, дўстликни қадрлаш ва гўзалликни севишга чорлайди.

Виталий Бианки. Қушлар гурунги. Ҳикоялар ва эртаклар. 272 бет. Баҳоси 50 тийин (рус тилида).

Китобда она табиатнинг гўзаллиги ва бекиёслиги, ҳайвонот дунёсининг мураккаб ва ранг-баранглиги хусусида гап боради.

● ТАБИАТ ВА ИНСОН

НОЁБ ҚУШ ФЕРМАСИ

Бухородаги жайрон ўстиришга ихтисослашган хўжаликда «Қизил китоб»га киритилган ноёб жонивор ва қушларнинг ўнлаб турлари кўпайтирилмоқда.

Жайронхона коллективи яқинда тўхтатувалоқ қушини кўпайтириш фермасини ташкил қилди. Ҳозирча фермада учтагина бундай қуш боқилмоқда холос.

Кейинги йилларда саҳронинг хилват жойларини ёқтирадиган бу қушнинг Ер юзидан умуман йўқолиб кетиш хавфи туғилган эди. Ҳозиргача уни хонаки шароитларда кўпайтириш бўйича қилинган ҳаракатлар зое кетганди.

Бухоролик табиатшунослар кичкина фермада тўхтатувалоқнинг эркинликдагидек яшаши учун барча шароитларни яратишди. Улар яқин йиллар ичида саҳрода бу қушни кўпайтириш муаммосини ҳал қилишга умид боғлашмоқда.

Н. НАИМОВ.

● *Хўжасизлик—қайта қуриш душмани*

ТУНГИ СМЕНАДАГИ НАЗОРАТСИЗЛИК

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» ГАЗЕТАСИ РЕДАКЦИЯСИНИНГ ТОШКЕНТ ШАҲАР ХАЛҚ КОНТРОЛИ КОМИТЕТИ БИЛАН ҲАМКОРЛИКДАГИ РЕЙДИ

Кўп сменали ишни ташкил қилишни кенгайтириш — ишлаб чиқариш потенциалидан фойдаланишни яхшилаш йўлидаги катта резерв. Бу масалага жиддий ёндашилаётган корхоналарда сезиларли силжишга эришилмоқда. Меҳнат кишиси тўғрисида ғамхўрлик, инсон омилини активлаштиришга интилиш муваффақиятлар гарови бўлиб хизмат қилаётир. Афсуски, айрим корхоналарда шу резервлардан тўла фойдаланилмаяпти. Қуйида ана шулар ҳақида гап боради.

Республиканинг йирик енгил саноат корхоналаридан бири «Малика» трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмасига 18 май куни келганимизда соат миллари 00.20 ни кўрсатарди. Қоровуллар бошлиғи бизни учинчи смена ишлаётган жойгача кузатиб борди. Газмолларни бўяш, қуритиш ва дазмоллаш цехлари бирлашма территорияси этагида жойлашган. Бўёқчилик цехига яқинлашганимиз сари таъбни нохуш қиладиган, кўзни ачитадиган аччиқ ҳид димоққа кўпроқ уриларди. Цехнинг бир неча жойида оқава сувлар халқоб бўлиб тўпланиб қолган, ишчилар эса майкачан эди. Дастлабки таассурот бу.

— Шу корхонада ўн бир йилдан бери ишлайман, — дейди бўёқчи Мамарасул Ҳамроев. — Маошимиз ёмон эмас. Ўзим 300 сўм атрофида ҳақ оламан. Лекин тунги сменага ўтилганда қатор ноқулайликларга дуч келдик. Масалан, қўшимча отпуска берилмайди. Тунги смена ишчиларига маданий-маиший хизмат кўрсатиш ночор аҳволда. Талон бўйича бериладиган сут-қатиқдан бизлар бебаҳра қоламиз. Ишда кийиладиган махсус коржома йўқ. Айниқса, транспорт масаласи бизни доим қийнаб келаётир. «Октябрь» массивида яшайман. Ишга келиш учун бир соатча вақт сарфлайман. Ҳанузгача транспорт ажратилмаган.

Дазмоллаш цехида етти йилдан бери ишлаётган контролёр Мавжуда Бекинова ҳам транспорт масаласида тартиб ўрнатилиши зарурлигини таъкидлади. Чунки «Шифокорлар шаҳарчаси»дан бирлашмага келгунча бир ярим-икки соат вақти кетар экан.

— Танаффус пайтида қаерда овқатланасиз?

— Биз танаффус қилмасдан ишлаймиз, —суҳбатга қўшилди дазмолловчи Нина Старинович. — Чунки корхонада тунги сменада ишловчилар учун ошхона ёки буфетнинг ўзи йўқ.

— Душхона бордир?

— Ҳали ишга тушмаган.

— Нариги дастгоҳ нега ишламаяпти? — сўраймиз смена мастери Дониёр Мансуровдан.

— Бир ишчимиз келмай қолди.

Сабабини билмайсизми?

—...

Қуритиш цехига кирганимизда ҳовур нафасимизни қайтарди. 35-40 даража иссиқда терлаб-пишиб икки аёл ишлаётган экан. Улардан бири хўл дазмол учини қуритиш дастгоҳига илинтириб берар, иккинчи аёл эса қуриган материални нарироқдаги махсус жойга тахларди. Бир тахлам газмолнинг оғирлиги 15-20 килограммга етарди. Маълум бўлишича, бу ерда ҳам уч ишчи ўрнига икки аёл ишлаётган экан.

— Оралиқ масофага аравача қўйилса қўл меҳнати енгиллашармиди, — мурожаат қиламиз смена мастерига.

— Яхши бўларди, лекин аравачалар етишмайди. Учала цехга юзта тележка керак. Бу масала бир неча бор ишлаб чиқариш кенгашларида муҳокама қилинган бўлса-да, ҳал қилинмаяпти.

Ишчиларга қандай шароит яратилганлиги билан қизиқиб, иккинчи қаватга кўтариламиз. Ҳақиқатан ҳам душхоналар ҳали тайёр эмасди. Кўпларида жўмрак йўқ. Эркаклар кийим ечиш хонасига қўйилган ўндан зиёд шкафга михлар бетартиб қоқилган. Кийимлар ана шу михга илинади. Алмисоқдан қолган фанер шкафлар. Бўялмаган, қўлбола стол устида рамкасиз эски кўзгу турибди. Аёллар бўлимида эса шапалоқдай синган кўзгу симга илиб қўйилганди. Скамейка ёки стуллардан асар йўқ.

— Медпункт цехдан анча узоқда экан. Тунда ишлайдими? — юзландик кейинроқ бизга ҳамроҳ бўлган масъул навбатчи О. Чудновскийга.

— Албатта, — деди у.

Медицина ҳамширасини бекорга излабмиз. У эшикка қулф осиб, овқатланиш учун соат 11 даёқ уйига кетганича қайтиб келмабди...

Соат икки яримларда Тошкент экскаватор заводига кириб бордик... Дастлаб бизни йиғув цехига бошлашди. Ҳайҳотдай цехда 11 нафаргина ишчини санадик. Баланд шипда унда-бунда электр чироқлари шуъла сочиб турибди. Шунда ёнгинамизда ишлаётган ишчи йигитнинг қўли лат еганини кўрдик.

— Тез ҳамширани чақиринг, — илтимос қилдик майдонда ҳар хил деталларни йиғиб, экскаваторга шакл бераётган йиғувчи слесарь Саркис Азизянга.

— Қанийди ўша ҳамшира тунги сменага хизмат кўрсатса? — Цехимизда лоақал аптечка йўқ-ку!

Шу пайт ишчилардан бири Володя Лукиннинг қўлини латта билан боғлаб қўйди.

— Давлат планларининг бажарилиши қандай? — сўраймиз смена мастери Баҳодир Хўжаевдан.

— Аҳволни кўриб турибсиз... Ишчиларга зарур шароит яратиб берилмаганидан кейин...

— Масалан?

— Яхшиси, буларни ишчиларнинг ўзидан сўранг. Лекин мен учта участкада биргина мастер ишлаётганини нормал ҳол деёлмайман.

Цехни айланарканмиз, қиш кунлари бу ерда ишчиларнинг қандай меҳнат қилишини тасаввурга сиғдиролмадик. Иситиш системалари умуман ишламайди. Ҳавони тозалаш-совутиш қурилмаларининг ўрни бор-у ўзи йўқ. Еритиш системасининг пастки тармоғи ўрнатилмаган. Йўлкаларда турли хил деталлар, асбоб-ускуналар тартибсиз уюлиб ётибди.

— Цехда нормал ишлаш учун яна нималар халақит беради? — юзландик смена мастерига.

— Механика цехи. У ерда ҳанузгача тунги смена ташкил этилмаган. Натижада зарур деталларни вақтида ололмаяпмиз. Деталлар етказиб бериш барқарор бўлмагандан сўнг, у ёғи ҳаммага аён.

Ишчилардан бригада пудрати, тунги сменага ҳақ тўлаш ва маданий-маиший хизмат турлари ҳақида сўраганимизда улар елка қисиб қўя қолишди...

Заводнинг асосий участкаларидан бири — қуюв цехи. Унга кириш осон бўлмади. Цех территорияси ниҳоятда бетартиб, ифлос, темир-терсаклар оёқ остида сочилиб ётибди. Йўлкалар ўнқир-чўнқир, онда-сонда милтиллаган лампочкаларнинг ночор ёруғи. Бу ерда одам-одамни таниши қийин. Цехга кираверишда юқори кучланишли электр ёрдамида металл парчалари эритиляпти. Шу пайт баҳайбат кран улкан темир яшикни кўтариб печь томон ўрмалади-ю, кабели бетартиб ётган темирга илашди ва ишкал чиқиб ёна бошлади.

— Навбатчи монтёрни чақириш керак, — дейишди мастер Азимжон Ҳасановга. Ҳозир токни узамиз.

Айтишларича, монтёр бир ҳафтадан буён кўринмасмиш.

— Қолган печлар нега ишламаяпти?

— Иккита печимиз ремонтталаб. Шунинг учун планлар бажарилмаяпти.

Қуювчилар Н. Марков, В. Бирюков, А. Кругловлар билан суҳбатлашганимизда улар цех ишчиларига етарли шароит яратилмаганидан нолишди. Ҳаво тозалаш системалари ишламайди.

— Душхона қаерда?

— Бу ерда оддий ичимлик суви йўғ-у...

Цехдан хомуш тортиб чиққанимизда соат миллари тунги тўртни кўрсатиб турарди...

Икки йирик корхонадаги бу аҳвол КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети ва ВЦСПСнинг саноат бирлашмалари, корхоналари ва бошқа тармоқларнинг кўп сменали иш режимига ўтиши тўғрисидаги қарори қониқарсиз бажарилаётганидан далолат беради. Қарорда таъкидланганидек, кўп сменали ишга ўтиш конкрет иқтисодий натижаларга эришишни, ишлаб чиқаришни жадаллаштириш, маҳсулот сифатини ошириш ва маромни яхшилашга ёрдам бериши керак. Бунда ходимларнинг меҳнат ва турмуш шароитини яхшилашга алоҳида эътибор талаб қилинади.

Кўп сменали ишга ўтиш ҳар бир раҳбар ва ҳар бир ишчидан ўз иш услубини тезроқ қайта қуришни талаб қилиши табиий. Тунги сменадаги ишлар назоратсиз, ўз ҳолига ташлаб қўйилганига бефарқ қараб бўлмайди. Шаҳардаги Киров ва Куйбишев район партия комитетлари ҳамда Тошкент шаҳар ижроия комитетидаги мутасадди ўртоқлар бунга нима дейишаркин?

А. МАННОПОВ, М. АВЕЗОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбирлари,
А. МУРОТОВ,
шаҳар халқ контроли комитетининг бўлим мудири.

УЧ ИШЁҚМАС

Фельетон ўрнида

Уларнинг ҳаммаси Ғаллаорол районида истиқомат қилишади. Мақсадлари битта: «Ош бўлса-ю, иш бўлмаса». Бундайларни ким ёқтирарди дейсиз?

Дастлабки сўз—Унгор Бердиёров ҳақида. Қирқ олти ёшда. Икки фарзанди бор. Умр бўйи ўз нафсини ўйлади. Кўнгли нима истаса, шуни қилди. «Саёқ юрсанг, таёқ ейсан», — деганларидек, охири вой бўлди. 1979 йилда жиноий иш устида қўлга тушиб судланди. Бу «яхши отга бир қамчи» бўлиши керак эди. Афсуски, кўзи очилмади. Бекорчиликни ўзига касб қилиб олди. Бўш қоп тик турмайди-ку, ахир! Бола-чақа, уй-рўзғор дегандек... Унгор Бердиёров бошқаларнинг ҳисобига текинхўрлик билан кун ўтказиб юрди. Кунларнинг бирида уни Ғаллаорол район ички ишлар бўлимига чақиртириб қолишди.

— 1985 йилнинг 15 октябридан буён ҳеч қаерда ишламай юрганингизни аниқладик, — дейишди милиция ходимлари унга. — Хўш, тирикчилик қандай бўляпти?!

Унгор Бердиёров кўзларини лўқ қилиб туриб олди.

— Саломатлигингиз қалай?

— Яхши...

— Ундай бўлса, нега ишламай юрибсиз?!

— Энди ишга кираман.

Унгор Бердиёров фақат милиция ходимларини эмас, ўз оиласини ҳам қуруқ ваъдалар билан алдаб келди. Охири унинг иши судга оширилди.

«Қаҳрамон»ларимизнинг иккинчиси — Муҳаммади Суюнов. Қирқ тўрт ёшда. Танжони соғ. Тоғни урса талқон қилади. Лекин жонини койитгиси келмайди.

— Қиш уйқусига кирган айиқполвондек маза қилиб чўзилиб ётаман, — дея ҳикоя қилади Муҳаммади Суюнов. — Пул керак бўлиб қолса, ёнгинамиздаги станцияга чиқаман. Бу ерда иш сероб. Бировларнинг юкини орқалайман. Ҳақини нақд беришади. Шу денг, очиғини айтсам, кўпдан буён оромим бузилган. Ҳар қадамда қўшниларим дашном беришади: «Муҳаммади ака, етар энди саёқ юриш, бирор ерга кириб ишланг». Уйда ётганимни кўролмаганларидан ичлари куйиб айтишяпти деб ўйлайман. Милиция ходимлари ҳам огоҳлантириб кетишди. «Ўртоқ Суюнов, ишга киринг. Саёқ юрганингизни бошқа кўрмайлик», — дейишди.

— Оббо, бу ёғи чатоқ бўлди-ку, дедим ичимда. Аслида тракторчиман. Бирор хўжаликда ишлайверай деймануу, бўйин ёр бермайди. Умуман кўчага чиқмай қўя қолай, десам нафс қурғур тинч қўймас экан. Баъзан ичкилик ичгим келиб қолади. Ҳамшишалар йўқлаб келишади. Кисса қуруқлигидан уларга ҳам қўшилолмай қолдим. Мажбур бўлиб, онда-сонда бозорга чиқа бошладим. Бу ҳам узоққа чўзилмади. Бир куни Ғаллаорол район милициясига яна чақириб, ғишт заводида ишлашим учун йўлланма беришди. Энди билсам, бу менга сўнгги огоҳлантириш экан. Мен тушунмабман. Мана, ҳозир қўлимда бошқа йўлланма», судга чақиришибди...

Кетма-кет қилинган огоҳлантиришлар, турли ташкилотларда ишлаш учун берилган йўлланмалар «Гулистон» совхозида яшовчи Бурхон Умаровга ҳам таъсир этмади. 1963 йилда туғилган, ўрта маълумотли Бурхон айни кучга тўлган пайти бўлишига қарамай кўпдан буён ҳеч қаерда ишламай ижтимоий фойдали меҳнатдан бўйин товлаб келди. Синглисининг маошига, онасининг нафақасига шерик бўлди. Бурхоннинг кўзи Ғаллаорол район халқ судининг очиқ мажлисида «мошдек» очилди. Қилган жиноятига тўлиқ иқрор бўлиб, суд ҳайъатидан ёшлигини, оилавий аҳволини инобатга олишларини сўради, ялиниб-ёлворди...

Фойдали меҳнатдан бўйин товлаб юрган Унгор Бердиёров билан Муҳаммади Суюновлар ҳам Ғаллаорол район халқ судида қилмишларига яраша жазо олдилар. Хуллас, уч «азамат»нинг умр дафтарига доғ тушди. Бу доғни улар фақат ҳалол меҳнат билан ювишлари мумкин. «Қизим, сенга айтаман. Келиним, сен эшит!» — деган гап бор халқда. Биз бу мақолани худди шу мақсадда ёздик. Зеро, баъзи бир ишёқмасларга: «Иш бор жойда — ош бор. Иш одамнинг роҳати», — демоқчимиз. Яна шуни ҳам алоҳида таъкидлаб ўтмоқчимизки, бизнинг жамиятимизда ишёқмас ва текинхўрларга ўрин йўқ, бундайларга асло шафқат қилинмайди.

У. ЮСУПОВ,
Б. САТТОРОВ,
Жиззах области.

● *Фотосавол*

Суратдаги чоғроқ овқатхона пештоқига битилган, бир-бирига қовушмаган сўзлардан ҳайрон бўлиб юрманг. Жарқўрғонлик хўрандалар бундан «мамнун». Ўзига хос ошхона мудири Мамаюсуф Маҳмудов эса бу борада «устомон» экан. Тўғрида, сомсахўр бир стакан томат шарбати билан ҳазми таом айласа, шарбатхўрнинг иштаҳаси очилиб, сомса олиши табиий. Бу ернинг ҳар доим гавжум экани ҳам шундан. Зеро, бундай «дилтортар» жойдан ўтган-кетганлар ёзув: «Сомса соки деганими ё аксинча, бошқа маъно англатармикан» деб елка қисиб қўйишмоқда. Ҳар қалай район умумий овқатланиш корхонаси мутасаддилари ҳам бу сўзларни бир ўқиб қўйишса бўларди.

Ҳ. ШОДИЕВ фотоси.

● *Спорт*

ВЕЛОПОЙГА:

ФАХРЛИ ЎРИНЛАР

«Дўстлик» кўпкунлик халқаро велопойга мусобақаси иштирокчилари марра да биринчи бўлишга астойдил ҳаракат қилмоқдалар. Хельсинки— Вантаа шаҳарлари оралиғидаги 20 километрли масофада В. Екимов (СССР—2) 22 минут 51,69 секундли натижа билан муваффақият қозонди. Пешқадамдан 17 секунд ортда қолган тошкентлик Ж. Абдужабборов иккинчи ўринни олди. Хельсинки — Лахти шаҳарлари оралиғидаги 125 километрли йўлда Ж. Абдужабборов ғалаба қозонди. Учта оралиқ маррали навбатдаги босқичда эса велосипедчимиз ғолиблик супасининг иккинчи поғонасига кўтарилди.

ЕНГИЛ АТЛЕТИКА:

ЎРИНБОСАРЛАР КЎРИГИ

Тошкентдаги «Пахтакор» стадионида Ўзбекистон ва Қозоғистон терма командаларига номзодлар ўртасида ўртоқлик мусобақалари ўтказилди. Ўсмирларнинг бу баҳсида юқори натижалар қайд этилди. Жумладан самарқандлик А. Якимова 400 метрга югуришда 56,5 секундли натижа билан спорт мастерлигига номзод нормативини бажарди. Тошкентлик Е. Матвиенко 800 метрга югуришда 2 минут 12,5 секундли натижа кўрсатди. Термизлик И. Лисицкий баландга сакрашда 195 сантиметрли маррани эгаллаб, ғалаба қозонди. Мусобақа келаси йили ўтказиладиган Бутуниттифоқ ўсмирлар спорт ўйинларига тайёргарлик босқичи бўлиб қолди.

Редактор **Л. ҚАЮМОВ.**

РЕКЛАМА ✿ ЭЪЛОНЛАР

МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНЛИ ЎЗБЕКИСТОН ГРАЖДАН АВИАЦИЯСИ БОШҚАРМАСИ

ГРАЖДАН АВИАЦИЯСИНИНГ УЧУВЧИЛИК ВА АВИАЦИЯ БИЛИМ ЮРТЛАРИГА

1987-1988 ўқув йили учун

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

ГРАЖДАН АВИАЦИЯСИ БИЛИМ ЮРТЛАРИГА СССРНИНГ ЭРКАК ГРАЖДАНЛАРИ (Ленинград, Красноярск, Кривой Рог, Рильск билим юртларига аёллар ҳам) ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

ЎҚИШГА КИРИШНИ ИСТОВЧИЛАР ЎРТА МАЪЛУМОТЛИ, СОҒЛИҒИ БЎЙИЧА ТАНЛАГАН ИХТИСОСИГА ЯРОҚЛИ БЎЛИШИ КЕРАК.

УЧУВЧИ, ШТУРМАН ИХТИСОСЛИГИГА 17—23 ЁШДАГИЛАР, БОШҚА ИХТИСОСЛИКЛАРГА 25 ЁШГАЧА БЎЛГАНЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Билим юртлари учувчиларни, ҳаво ҳаракатини бошқарувчи диспетчерларни, самолёт ва авиадвигателлар, радиоускуналар, самолётларнинг приборлари ва электр жиҳозлари, ёнилғи-мойлаш материаллари, самолётни бошқаришнинг ер усти радиовоситалари эксплуатацияси бўйича техникларни, парвозларни ёруғлик техникаси билан таъминлаш воситаларининг техник эксплуатацияси бўйича электрикларни, юк ташиш ва коммерция эксплуатацияси бўйича хизматчиларни, аэропортлардаги механизация воситаларининг техник эксплуатацияси бўйича техник-механикларни, парвоз вақтида хизмат кўрсатувчи техник-технологларни тайёрлайди.

ЎҚИШ МУДДАТИ — 2 ЙИЛУ 9 ОЙГАЧА.

АРИЗА ВА ҲУЖЖАТЛАРНИ ҚАБУЛ ҚИЛИШ, МЕДИЦИНА КЎРИГИ ҚУЙИДАГИ МУДДАТЛАРДА ЎТКАЗИЛАДИ:

ТОШКЕНТ шаҳрида — 25 июлгача ушбу адресда: 167-алоқа бўлими, аэропорт, ўқув-машқ отряди, қабул комиссияси. Телефон 99-83-17. Медицина кўриги 25 июлгача.

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН АССР ва ХОРАЗМ областида яшовчилар НУКУСдаги аэропортнинг кадрлар бўлимига ҳужжат топширадилар. Медицина кўригидан 25 июндан 15 июлгача ўтилади.

САМАРҚАНД, БУХОРО, ЖИЗЗАХ, ҚАШҚАДАРЁ, СУРХОНДАРЁ областларида яшовчилар САМАРҚАНД шаҳридаги аэропортнинг кадрлар бўлимига ҳужжат топширадилар. УЛАР МЕДИЦИНА КЎРИГИДАН 20 ИЮНДАН 8 ИЮЛГАЧА ЎТИШАДИ.

Учувчи ихтисоси бўйича ўқишга кирувчилар қўшимча равишда Тошкент шаҳрида касб-психологик саралашдан ва жисмоний синовдан ўтадилар.

Техник ва ҳаво ҳаракатини бошқариш ихтисосликлари бўйича кириш имтиҳонлари САМАРҚАНД шаҳрида — 8—13 июль, НУКУС шаҳрида 14—19 июль, ТОШКЕНТ шаҳрида 20 июль — 6 август кунлари ўтказилади.

Граждан авиацияси билим юртига кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни тақдим этишлари лозим: ариза, ўрта маълумот тўғрисида ҳужжат (асли), иш жойидан характеристика (ишлаб чиқариш стажига эга бўлганлар учун), меҳнат дафтарчасидан кўчирма (камида 2 йил меҳнат стажига эга бўлганлар учун), 6 дона фотосурат (3х4 см.), медицина справкаси (форма 086/У), таржимаи ҳол.

Учувчи, ҳаво ҳаракатини бошқариш ва ҳаво кемаси бортида пассажирларга хизмат кўрсатиш билан боғлиқ ихтисосликлар бўйича ўқишни хоҳловчилар руҳий-асаб касалликлари диспансеридан справка ва бурун ички катаклари рентген суратини (рентгенолог хулосаси билан) топширишлари керак.

ПАСПОРТ ВА ҲАРБИЙ ХИЗМАТГА ОИД ҲУЖЖАТЛАР ҚАБУЛ КОМИССИЯСИГА ШАХСАН КЎРСАТИЛАДИ.

Олий ва ўрта махсус ўқув юртларини битирган кишилардан граждан авиацияси билим юртига аризалар қабул қилинмайди.

КИРИШ ИМТИҲОНЛАРИ: математика (оғзаки), **рус тили ва адабиёти (ёзма). Рус тилини миллий мактабларда ўқиган кишилар иншо ўрнига диктант ёзадилар.**

ТЕХНИК ВА ҲАВО ҲАРАКАТИНИ БОШҚАРИШ ИХТИСОСЛИКЛАРИГА ЎРТА МАКТАБНИ «4» ВА «5» БАҲОЛАР БИЛАН БИТИРГАН КИШИЛАР КИРИШ ИМТИҲОНЛАРИСИЗ ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Граждан авиацияси билим юртларининг курсантлари тўла давлат таъминотида бўладилар: уларга бепул ётоқхона, овқат, формали кийим-бош берилади ва ҳар ойда 9 сўм стипендия тўланади. Билим юртига ўқишга кириш ва ўқиш жойига етиб бориш билан боғлиқ ҳаражатлар ўқишга кирувчининг ўз ҳисобидан.

СПРАВКАЛАР УЧУН ҚАБУЛ КОМИССИЯСИ, ШУНИНГДЕК АЭРОПОРТЛАРНИНГ КАДРЛАР БЎЛИМЛАРИГА МУРОЖААТ ҚИЛИНСИН!

«УЗБЕККОНЦЕРТ»

В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА

8, 9, 10 июнь соат 19.30 да

ТАНИҚЛИ ТУРК ҚЎШИҚЧИСИ МЮЗЕРРЕФ АКАЙнинг

КОНЦЕРТИ

Чолғу асбоблари ансамбли жўр бўлади.

Билетлар СССР халқлари дўстлиги саройи кассаларида соат 14.00 дан сотилмоқда.

●

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг

АРХЕЛОГИЯ ИНСТИТУТИ **вакант вазифаларга**

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

сектор мудирлари: Бақтрия ва Жанубий Суғдия археологияси, Марказий Суғдия археологияси, Фарғона археологияси (фан докторлари ва кандидатлари); **кичик илмий ходимлар:** Самарқанд илмий марказига (2).

КОНКУРС МУДДАТИ — 14 ИЮНГАЧА

Мурожаат учун адрес: Самарқанд шаҳри, академик Абдуллаев кўчаси, 3-уй.

Театр

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 7/VI да **Шайтон ва муридлар,** 8/VI да **Паранжи сирлари,** 10/VI да **Хотинимнинг эри,** 11/VI да **Нурхон.**

Ўзбекистон ССР Нефть маҳсулотлари таъминоти давлат комитети коллективи коллегия секретари Д. О. Алиевага отаси

Орифжон АЛИЕВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«Узагростроймеханизация» республика тресли коллективи 436-хўжаликлараро ихтисослаштирилган кўчма механизация колоннаси бошлиғи

Ганм ЖУРАЕВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

● *Тингланг, томоша қилинг*

7 июнь, якшанба

Телевидение

МТ-I. 8.00 — Зарядка. Мультфильм. Музика. 8.30 — Время. 9.15 — Ҳужжатли фильм. 9.35 — Ритмик гимнастика. 10.20 — Спортлото. 10.35 — Будильник. 11.05 — Совет Иттифоқига хизмат қиламан! 12.05 Тонгги почта. 12.35 — Ҳужжатли фильм. 13.30 — Музикали киоск. 14.00 — Қишлоқ янгиликлари. 15.00 — Здоровье. 15.45 — Ҳужжатли фильм. 16.20 — Баскетбол. Европа чемпионати. — 17.00. — «Оркестр». 17.25 — Истеъдод. 17.55 — Ўртоқ қўшиқ. 18.35 — Халқаро панорама. 19.20 — Мультфильм. 19.30 — «Урал тароналари». 19.50 — Кинопанорама. 21.30 — Время. 22.05 — Сизни оперетта таклиф этади. 23.05 Бокс. Европа чемпионати. Финал. 01.05 — Янгиликлар.

МТ-II. 9.00 — Зарядкага сафланинг! 9.20 — Концерт. 10.00 — Рус тили. 10.30 — Жаҳон музика маданияти хазинасидан. 11.10 — Озарбайжон телевиденнесининг программаси. 12.30 — Хатларингизга математика ўқитувчиси В. Ф. Шаталов жавоб беради. 13.15 — Ҳужжатли фильм. 14.10 — Дунё ва ёшлар. 14.45 — Енгил атлетика. Халқаро мусобақалар. 15.30 — Чех филармонияси — ёшларга. 16.25 — «Будамшу, будамшу..». Спектакль. 18.35 — Мультфильм. 18.45 — Баскетбол. Европа чемпионати. 19.25 — Спортча мўлжал олиш. 19.55 — Фильм-концерт. 20.20 — Илмий-оммабоп фильм. 20.30 — Хайрли тун кичкинтойлар! 20.45 — Илмий-оммабоп фильм. 20.55 —Камалак. 21.30 —Время. 22.05—«Илла. Кузатув пункти». Бадиий фильм, 3-серия. 23.10 — Янгиликлар.

УзТВ.I. 7.05 — Ритмик гимнастика. 7.30 — Музикали палитра. 8.00 — Ахборот. 8.20 — Ҳужжатли фильм. 8.30 — Время. — 9.15 — Биргаликда куйлаймиз. 9.35 — Истеъдод. 10.00 — Биз қандай дам оляпмиз. 10.40 — Шахмат мактаби. 11.10 — Шунчаки ҳазил. 12.40 — Улуғ Октябрнинг 70 йиллигига бағишланган бахши шоирлар ва халқ созандаларининг телеконкурси. 13.40 — Футбол ўйнашни ўрганинг. 14.10 — Актёрлар ва роллар. 15.25 — Йўл ҳаракати қоидаларини ўрганамиз. 15.50 — Олтин қўллар. 16.10 — Реклама. 18.00 —23-Музика мактаби ўқувчиларининг концерти. 18.30 — «Союзмультфильм»нинг рассом-режиссёри Ю. Б. Норштейн меҳмонимиз. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Бугун — Мелиораторлар куни. 20.15 — Ҳужжатли фильм. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Дам олиш концерти. 21.30— Время. 22.05 — Эртага — премьера.

УзТВ-II. ДУШАНБА 18.40 — «Дугонам, Зебо». 19.10 — Реклама. 19.20 — Телефильм. — 19.30 — Новости. 19.40 — «Гулшани адаб». 20.30 — Ахбор. 20.45 — «Халқлар дўстлиги» санъати фестивали. 21.30 — Время. 22.05 —«Халқлар дўстлиги» санъати фестивалининг давоми.

Радио

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Янги музикали ёзувлар. 9.15 — Табассум. 10.15 — С добрым утром! 11.30 — Халқ талантларининг концерти. 12.10 — Мелиоратор. 13.00 — Чорвадор. 13.30 — Мелиораторлар, Сизлар учун. 14.00 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш. 15.40—Театр микрофон олдида. 18.15 — Ҳозирги босқичда ғоявий кураш. 18.30 — Севги қўшиқлари. 19.20 — Ёшлик. 20.45 — Лирик концерт. 21.05 — Табассум. 22.30 — Мелиораторлар учун концерт.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
(«Советский Узбекистан»)
Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР
Издается на узбекском языке

Редакция адреси: 700083, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Хатлар ва оммавий ишлар бўлими телефонлари 33-21-43, 32-53-16, 32-53-20, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06.